

Plan Odnowy Miejscowości
Przecieszyn
na lata 2009 – 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
Charakterystyka sołectwa Przecieszyn.....	5
Położenie.....	5
Klimat.....	6
Historia.....	7
Krajobraz kulturowy.....	8
Ludność.....	10
Inwentaryzacja zasobów.....	11
Rynek pracy i gospodarka.....	11
Gospodarka.....	11
Bezrobocie.....	14
Gospodarka rolna.....	20
Walory przyrodnicze.....	20
Kultura.....	21
Zabytki.....	21
Instytucje kultury.....	24
Edukacja.....	30
Sport.....	32
Organizacje społeczne.....	33
Analiza SWOT.....	36
Wizja rozwoju.....	37
Planowane zadania i przedsięwzięcia z zakresu odnowy wsi.....	38
System wdrażania i monitoringu.....	39

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Przecieszyn (POM) jest dokumentem, który ma na celu przedstawienie wizji rozwoju wsi Przecieszyn. Konieczność jego opracowania wynika wprost z wymogów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW) – Oś priorytetowa 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” - Działanie „Odnowa i rozwój wsi”. POM jest również niezbędnym dokumentem przy ubieganiu się o środki dla projektów z zakresu odnowy wsi realizowanych w ramach osi 4 „LEADER”.

Celem Działania „Odnowa i rozwój wsi” jest wpływ na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Realizacja działania tworzy warunki dla rozwoju społeczno - ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

W ramach działania wsparciem finansowym będą objęte projekty m.in. z zakresu:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno - kulturalne, w tym świetlic i domów kultury;
2. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów małej architektury;
3. budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego,
4. zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
5. operacji związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
6. urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
7. budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
8. zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
9. rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
10. zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
11. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
12. odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
13. wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie — w zakresie koniecznym do realizacji pozostałych operacji,

14. zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
15. zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;

Plan Odnowy Miejscowości Przecieszyn określa generalny kierunek rozwoju wsi oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Z uwagi na fakt, iż odnowa wsi jest wypadkową aktywności, zaangażowania i solidarnej postawy mieszkańców, w przygotowanie dokumentu zaangażowani zostali od samego początku mieszkańcy wsi, w szczególności wybrani przedstawiciele. Spełniony został zatem podstawowy warunek – oddolnej inicjatywy współpracy dla osiągnięcia wspólnego celu. Z kolei warunkiem ubiegania się o środki unijne jest zgodność Planu Odnowy Miejscowości ze Strategią Rozwoju Gminy oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym, dlatego też Plan Odnowy Miejscowości Przecieszyn wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego 2007-2013, Strategię Rozwoju Kraju, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia oraz Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013.

Opracowanie i uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Plan Odnowy Miejscowości Przecieszyn spełnia wyznaczone kryteria w ramach Działania i będzie stanowił obligatoryjny załącznik wniosków aplikacyjnych.

Charakterystyka sołectwa Przecieszyn

Położenie

Położenie gminy

Gmina Brzeszcze położona jest w środkowo - zachodniej części województwa małopolskiego, w zachodniej części powiatu oświęcimskiego¹. Od północy i północnego wschodu graniczy z gminą Oświęcim, od wschodu z gminą Kęty, od południa z gminą Wilamowice, a od zachodu z gminą Miedźna. Gminy Wilamowice i Miedźna stanowią równocześnie granicę pomiędzy województwem małopolskim i śląskim.

Gmina Brzeszcze jest gminą górniczo – przemysłowo - rolniczą. W skład gminy wchodzi miasto Brzeszcze oraz 5 sołectw:

- Jawiszowice,
- Skidziń,
- Przecieszyn,
- Zasole,
- Wilczkowice.

Na terenie gminy przeważa zabudowa jednorodzinna wolnostojąca, w dużej części typu wiejskiego. Całkowita powierzchnia gminy (gmina wraz z miastem Brzeszcze) wynosi 46,13 km². Obszar gminy zamieszkuje ponad 21 tys. osób, w tym ok. 1,1 tys. to mieszkańcy Przecieszyna. Główną rolę komunikacyjną na terenie gminy pełni droga wojewódzka nr 933 Chrzanów – Oświęcim – Brzeszcze – Pszczyna. Droga ta łączy Gminę Brzeszcze z drogą krajową nr 1 Gdańsk – Częstochowa – Pszczyna – Bielsko Białą – Cieszyn i drogą krajową nr 44 Gliwice – Tychy – Oświęcim – Kraków. Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa, która łączy gminę z Oświęcimiem i dalej Katowicami i Krakowem oraz Czechowicami - Dziedzicami i Pszczyną, Bielskiem - Białą.

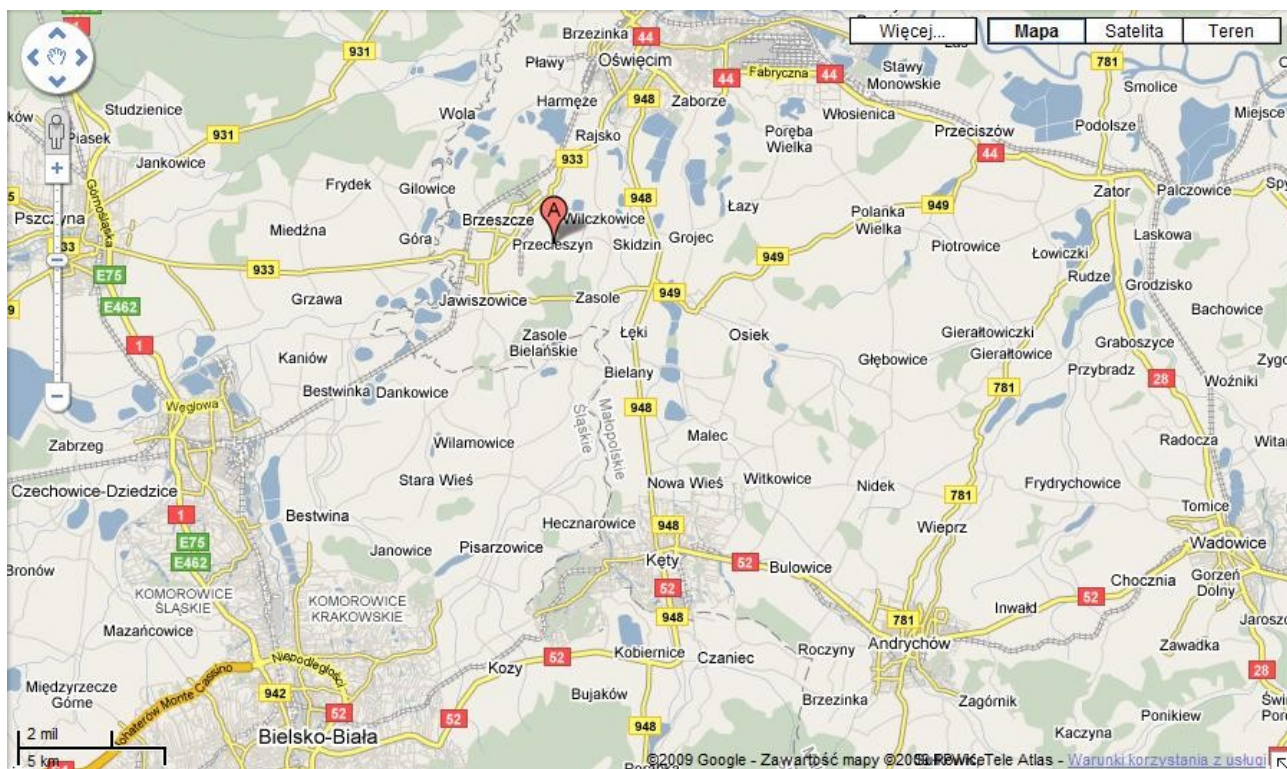
Gmina zgodnie z regionalizacją fizyczno - geograficzną J. Kondrackiego (2002) położona jest w obrębie mezoregionu Dolina Górnej Wisły (512,22) i mezoregionu Pogórze Wilamowickie (512,23), należących do makroregionu - Kotlina Oświęcimska (512,2). Obszar gminy położony jest w widłach rzek Wisły i Soły. Wisła stanowi zachodnią granicę gminy, natomiast Soła wschodnią. Powierzchnia Pogórza Wilamowickiego wznosi się łagodnie w kierunku południowym od poziomu 236 m n.p.m. w dolinie Wisły do około 270 m. n.p.m. w południowej części gminy. Największa różnica wysokości wynosi zaledwie 34 m.

Położenie sołectwa

Sołectwo (wieś) Przecieszyn jest położone w centralnej części gminy Brzeszcze. Po stronie wschodniej znajdują się sołectwa Wilczkowice, Skidziń, Zasole, po stronie zachodniej miasto Brzeszcze i sołectwo Jawiszowice. Południową ścianę sołectwa stanowi sporej wielkości kompleks leśny – Las Jawiszowicki. Przez wieś przebiega droga powiatowa – ul. Wyzwolenia, podobny status mają drogi stanowiące de facto granicę sołectwa z miastem – ul. Nosala i Graniczna. Teren wsi jest częściowo pofałdowany, głównie za sprawą szkód górniczych i związanym z nimi stopniowym obniżaniem się terenu. Na terenie sołectwa nie brak terenów zielonych i lasów, jak również cieków i akwenów wodnych (Potok Różany, Młynówka, stawy).

¹ Charakterystyka gminy – źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeszcze, Małopolska Agencja Energii i Środowiska, 2004 r.

Położenie Przecieszyna

źródło: Mapy Google

Klimat

Gmina Brzeszcze położona jest w zasięgu umiarkowanie ciepłego piętra klimatycznego, rejonu Kotliny Oświęcimskiej². Jest to jeden z najcieplejszych regionów w Polsce, jednak zaznacza się na terenie gminy charakterystyczna dla klimatu kotlin zmienność warunków klimatycznych, przejawiająca się niską temperaturą miesięcy zimowych. Średnia roczna suma opadów jest stosunkowo wysoka od około 700 do 900 mm. Głównie w okresie późnej wiosny i wczesnego lata na terenie gminy występuje dość dużo burz z gradem. Obszar jest słabo przewietrzany, występuje duża liczba cisz atmosferycznych i słabszych wiatrów.

W związku z tym, iż rzeźba obszaru jest słabo zróżnicowana, obszar nie odznacza się wyraźnym zróżnicowaniem mezoklimatycznym. Większość terenów położona jest w obrębie mezoklimatu wyższych teras rzecznych o cechach umiarkowanie korzystnych dla mieszkańców i rolnictwa. Jednak występuje tu skłonność do powstawania i utrzymywania się niskich inwersji termicznych, które sprzyjają koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz dość silne wypromieniowanie ciepła w godzinach nocnych. Z tym wiąże się skrócenie okresu bezprzymrozkowego oraz tendencja do powstawania mgieł radiacyjnych

² Informacje o klimacie w gminie Brzeszcze - źródło: Program Ochrony Środowiska (...)

Historia

Historia gminy

Brzeszcze i okoliczne wsie założono w okresie średniowiecza na prawie niemieckim. Najstarszą wsią na terenie obecnego miasta i gminy są Jawiszowice, wzmiankowane w spisach świętopietrza w 1326 r. Pozostałe wsie poświadczone zostały w XIV i XV w.³

Brzeszcze na początku były wsią książęcą a później królewską. Na początku XVII w. należały do rodu Małachowskich, a po nich do Duninów. W roku 1822 stały się własnością Karola Ludwika Habsburga i pozostały w ich posiadaniu do roku 1924. Następnie Karol Stefan, w ramach rozliczeń podatkowych z rządem polskim podarował majątek w Brzeszczach między innymi Polskiej Akademii Umiejętności. W roku 1903 w Brzeszczach rozpoczęto budowę kopalni węgla, która stała się nowym źródłem utrzymania dla ludności. Stała się również bazą dla powstania i rozwoju życia społecznego, kulturalnego i działalności politycznej.

Rok 1939 rozpoczął trwający blisko 6 lat okres okupacji. Teren obecnej gminy znajdował się w granicach III Rzeszy. W 1940 przystąpiono do budowy obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, natomiast w 1942 r. powstały dwa podobozы – Budy i Jawischowitz. Brzeszcze zostały wyzwolone przez wojska radzieckie 27 stycznia 1945r. Po roku 1945 nastąpił dynamiczny rozwój miejscowości, szczególnie w latach 60 i 70-tych.

7 lipca 1962 roku Brzeszcze uzyskały prawa miejskie, natomiast obecny kształt administracyjny miasta i gminy został ustalony w 1982 roku. W 1966 roku miasto otrzymało swój herb, którego projektodawcą jest Józef Fijas.

Od 1 stycznia 1999r Gmina Brzeszcze wchodzi w skład powiatu oświęcimskiego w województwie małopolskim.

Środowisko kulturowe Gminy Brzeszcze tworzą występujące na tym terenie obiekty zabytkowe, zachowane formy budownictwa zagrodowego, przykopalniane osiedla robotnicze, kapliczki, krzyże przydrożne, pomniki, cmentarze i inne elementy małej architektury.

Historia sołectwa

Pierwszy dokument zawierający nazwę Przecieszyn pochodzi z 4 lutego 1438 r.⁴ Został on wystawiony przez księcia oświęcimskiego Waława, a jego kopię wpisano do jednej z ksiąg ziemskich oświęcimskich. Dokument dotyczył sporów własnościowych w Skidzinu i Przecieszynie. Pojawiła się tu nazwa Przeczeschin.

W tych samych księgach pod datą 1445 znajdują się liczne wpisy o Gotardzie z Przecieszyna (Przetieszina – tak brzmi nazwa wsi, gdyż dokument zapisywany był w języku czeskim), sędzim oświęcimskim, który towarzyszył księciu oświęcimskiemu Januszowi IV w podróżach po terenie Śląska.

Kolejna wzmianka o wsi znalazła się w opisie wykupu księstwa oświęcimskiego przez polskiego króla Kazimierza Jagiellończyka w 1457 roku (wieś Przecieszyn).

Nazwa Przecieszyn widnieje również w „Liber beneficiorum” Jana Długosza z 1470 r., gdzie stwierdzona zostaje przynależność wsi do parafii oświęcimskiej.

Pierwszym właścicielem wsi założonej najprawdopodobniej na prawie niemieckim był Gotard (Gothardus – pochodzący przypuszczalnie z niemieckiego rodu z pogranicza śląsko – czeskiego). Był on sędzią oświęcimskim w latach 1445 – 1475. Herb Kiczka, którym posługiwał się

³ Historia gminy – źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeszcze, Małopolska Agencja Energii i Środowiska, 2004 r.

⁴ Zarys historii Przecieszyna na podstawie pracy p. Szkaradnika „Zapomniana wieś. Średniowieczne dzieje Przecieszyna” oraz książki J. Zinkowa „Oświęcim i okolice”.

Gotard przedstawia splecione złote sznury na błękitnym tle (tzw. czeskie „kiczky”).

Na przełomie XV i XVI w. właścicielami Przecieszyna i Skidzinia byli Michał, Jan i Marek, najprawdopodobniej synowie Gotarda, gdyż posługiwali się tym samym herbem.

Ponieważ nazwiska w tym czasie nie były jeszcze w powszechnym użyciu, „pisali się” najczęściej „ze Skidzinia”, rzadziej „z Przecieszyna”, a w dokumencie Jana Długosza figurują jako Skidzińscy (łac. Szkedzenscy). Najstarsza wzmianka o nich pochodzi z 1510 roku.

Na początku XVII w. właścicielem Przecieszyna został kasztelan krakowski Krzysztof Koryciński herbu Topór, a następnie jego krewni. W kolejnych latach Przecieszyn i okoliczne wsie zmieniały właścicieli na skutek sprzedaży części ziem.

Pod koniec XVIII w. Przecieszyn, Skidzin i Wilczkowie przeszły w ręce kupca krakowskiego Józefa Antoniego Hallera, a następnie jego córek.

W 1822 r. wsie stały się własnością księcia cieszyńskiego Alberta Kazimierza (syna króla polskiego Augusta III Sasa).

Książę Albert Kazimierz przybrał sobie za syna arcyksięcia Karola Ludwika Habsburga, syna cesarza rzymsko – niemieckiego Leopolda II i w testamencie przekazał mu całą swą majątność. Wówczas ziemie te stały się częścią klucza łodygowickiego Arcyksiążęcego Zarządu Dóbr Żywieckich.

Po śmierci Karola Ludwika właścicielami dóbr zostali jego syn – arcyksiążę Albrecht, a następnie bratanek tego ostatniego – arcyksiążę Karol Stefan Habsburg.

W 1923 r. przeprowadził on bezpłatną parcelację dóbr ziemskich w Przecieszynie między 75 górników, przybyłych ze Śląska do pracy w kopalni węgla w Brzeszczach.

W 1924 r. podarował Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie około 10 000 ha gruntów, stawów i lasów w Brzeszczach i okolicach.

Po napaści hitlerowskich Niemiec na Polskę i klęsce wrześniowej w 1939 r. cała ziemia oświęcimska, wraz z Brzeszczami i Przecieszynem, została wcielona do III Rzeszy. W 1940 r. w Oświęcimiu hitlerowcy założyli obóz koncentracyjny „Auschwitz – Birkenau”. W czasie okupacji okoliczna ludność, także mieszkańcy Przecieszyna, niosła pomoc więźniom tego obozu zagłady. 27 stycznia 1945 r. Niemcy opuścili okoliczny teren.

Krajobraz kulturowy

Pod względem krajobrazowym dominuje w gminie krajobraz otwarty – osadniczo – rolniczy⁵. Jedynie obszar Brzeszcz jest zurbanizowany. Płaskie ukształtowanie i mały udział zalesień w pokryciu terenu powodują, że charakterystyczne dla gminy są dalekie widoki i szerokie panoramy. Szczególną rolę odgrywa jeden z grzbietów karpackich - Beskid Mały, zamykający od południa panoramę z terenu Gminy.

Dla walorów krajobrazowych Gminy kluczowymi elementami są:

- Ciągi krajobrazowe dolin rzecznych Wisły i Soły łączące dalekie wglądy w pasma Beskidów na południu oraz w rozległy krajobraz rolniczo – osadniczy w pozostałych kierunkach z sekwencją wewnątrz kameralnych wyznaczanych przez zarośla łęgowe i starorzecza,
- Zespoły stawów rybnych o długiej tradycji historycznej, znacznych walorach przyrodniczych i ukształtowanej formie własnej,
- Dominanty kulturowe w postaci wież kościołów parafialnych oraz elementów infrastruktury górniczej,
- Zespół wewnątrz krajobrazu zurbanizowanego w Kolonii Górniczej w Brzeszczach,
- Krajobraz osadniczy historycznych zespołów ruralistycznych znacznie przekształcony w wyniku

⁵ Krajobraz kulturowy gminy – źródło: Gminny program opieki nad zabytkami gminy Brzeszcze, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Krakowie, Kraków 2007.

rozbudowy i modernizacji poszczególnych miejscowości,

- Cennym elementem krajobrazowym, zagrożonym ze względu na zmiany gospodarczo – ekonomiczne, jest siatka rozłogów pól, decydująca o tożsamości krajobrazu rolniczego Małopolski,
- Elementem dysharmonijnym, wymagającym docelowo zagospodarowania krajobrazowego i neutralizacji ekologicznej są obszary odstojników i tereny zdewastowane w wyniku szkód górniczych.

Teren Gminy był objęty rozpoznaniem archeologicznym w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Badania przeprowadzono w granicach obszarów AZP nr 103 – 49, 104 – 49, 105 – 49. W trakcie badań nie zidentyfikowano żadnych stanowisk archeologicznych, ani pradziejowych śladów osadniczych.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brzeszcze na lata 2005-2015 nakreślono wizję rozwoju gminy:

„Brzeszcze – gmina o wiejskich walorach i miejskich standardach, przywiązana do tradycji, zdecydowana na rozwój”. Jednocześnie w wyniku prowadzonych wówczas badań stwierdzono pewien kryzys w postrzeganiu i definiowaniu owej tradycji. Ze względów historycznych elementami tradycji, wokół których można budować pozytywny program kształtowania poczucia tożsamości regionalnej wydają się być:

- tradycja księstwa oświęcimskiego,
- tradycja górnicza,
- tradycja gospodarki rolnej i stawowej,
- związki z Małopolską
- tradycja legionowa,
- specyfika pogranicza historycznej Ziemi Krakowskiej i Śląska

Jako znaki tożsamości mogą wystąpić:

- kościół p.w. św. Marcina w Jawiszowicach – najcenniejszy i najstarszy zabytek regionu, o indywidualnej i rozpoznawalnej formie architektonicznej.
- zespoły zabudowy kolonii górniczych w Brzeszczach
- elementy krajobrazu kulturowego z mozaiką stawów oraz krajobrazu nadrzecznego Wisły i Soły.

Ludność

Liczba ludności w gminie

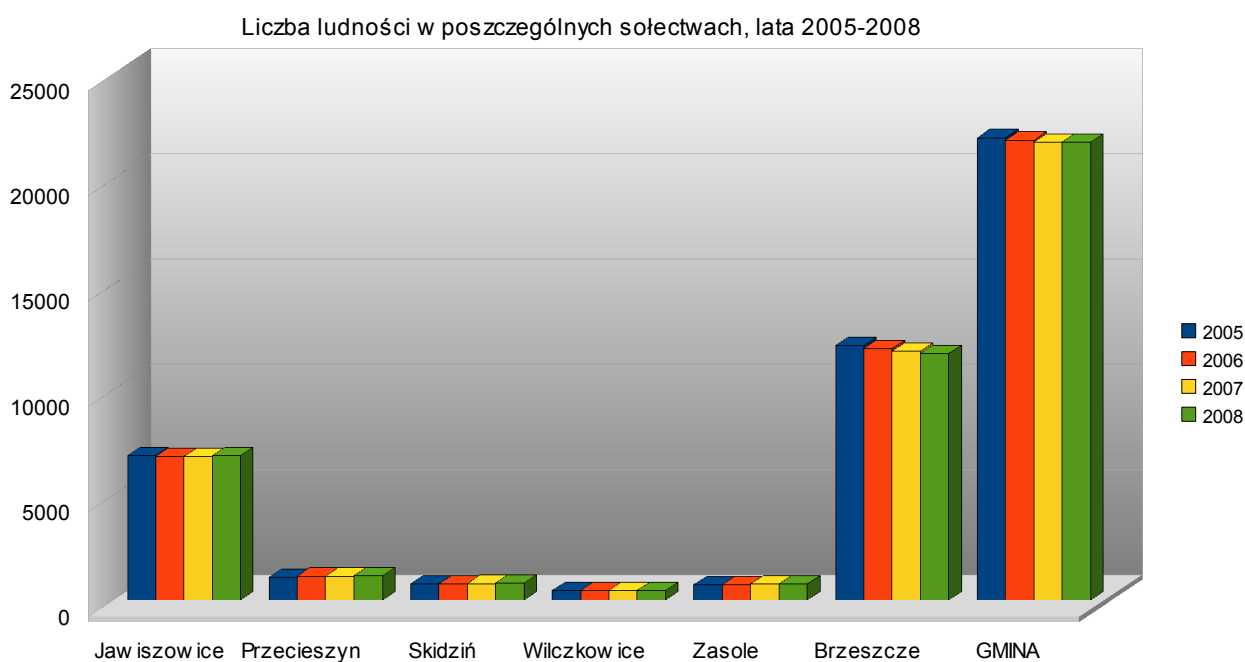
Liczba ludności w gminie Brzeszcze wykazuje w ostatnich latach tendencję do nieznacznego zmniejszania się, przy czym zjawisko to napędzane jest przez migrację ludności z samego miasta. O ile bowiem, liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 1%, o tyle z miasta wyprowadziło się 375 mieszkańców (3%), w okresie między grudniem 2005 i 2008 roku.

Liczba mieszkańców gminy Brzeszcze zameldowanych na pobyt stały, stan na koniec danego roku				
MIEJSCOWOŚĆ	LATA			
	2005	2006	2007	2008
Jawiszowice	6843	6819	6804	6856
Przecieszyn	1082	1126	1134	1158
Skidziń	770	779	786	797
Wilczkowice	448	438	446	449
Zasole	728	737	752	775
Brzeszcze	12080	11924	11819	11705
Razem GMINA	21951	21823	21741	21740

Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach

Liczba ludności w sołectwie

Pod względem demograficznym Przecieszyn wykazuje podobną tendencję do pozostałych sołectw, tzn. liczba mieszkańców wsi w 2008 r. nieznacznie się zwiększyła w porównaniu do poprzednich lat (1082 osoby na koniec 2005 r., 1158 osób – 2008 r.). W ciągu trzech ostatnich lat przybyło 7% mieszkańców wsi.

Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach

Inwentaryzacja zasobów

Rynek pracy i gospodarka

Gospodarka

Kopalnia Węgla Kamiennego "Brzeszcze – Silesia" Ruch I⁶ jest największym przedsiębiorstwem na terenie gminy Brzeszcze, działającym w ramach Kompanii Węglowej S.A. Jest też liczącym się organizmem gospodarczym województwa. Od wielu lat wywiera zasadniczy wpływ na kształtowanie poziomu życia mieszkańców, rozwój stosunków społecznych w środowisku oraz świadomości obywatelskiej górników i ich rodzin. Z rozwojem kopalni rosło górnicze miasto Brzeszcze, a wraz z nim ludzie, z których wielu całe swoje życie, zdolności i umiejętności poświęciło górnictwu.

Kopalnia "Brzeszcze-Silesia" Ruch I ma duże zasoby węgla kamiennego, których eksploatację utrudniają jednak warunki geologiczne: pokłady cienkie i poprzecinane uskoki. W górnych warstwach obserwuje się znaczny napływ wody, a w dolnych coraz silniejsze występowanie metanu.

Obszar górniczy kopalni "Brzeszcze-Silesia" Ruch I zlokalizowany jest w większości na terenie miasta Brzeszcze oraz przynależnej do tej gminy wsi Jawiszowice, Skidziń, Przecieszyn, Wilczkowice i leżącej poza gminą wsi Rajsko. Kopalnia sąsiaduje od zachodu z rejonem Międzyrzecze i Ćwiklice, od wschodu z obszarem Oświęcim – Polanka, a od południa z Jawiszowicami. Rejony te są obszarami rezerwowymi. Od strony północnej usytuowany jest obszar górniczy KWK Piast Ruch II w Woli. Złoże węgla kamiennego zostało udokumentowane do głębokości zalegania pokładu 510, tj. do około 1150 m. Przedmiotem eksploatacji są aktualnie pokłady warstw orzeskich i rudzkich. W obrębie obszaru górniczego "Brzeszcze" dokonuje się eksploatacji węgla oraz kopaliny towarzyszącej - metanu. Udokumentowane zasoby przemysłowe węgla kopalni "Brzeszcze-Silesia" Ruch I w ilości 157,5 mln ton zapewniają jej przy obecnym poziomie wydobywania dalszą żywotność na ponad 34 lata. Cała ilość wydobytego węgla kierowana jest do zakładu mechanicznej przeróbki węgla, a następnie sprzedawana na cele energetyczne i ciepłownicze, na cele opałowe odbiorcom indywidualnym. Kopalnia "Brzeszcze-Silesia" Ruch I jest najbardziej metanową kopalnią Górnośląskiego Zagłębia Węglowego.

Od kilku lat, na terenie pogórnym Kopalni „Brzeszcze-Silesia” - dawnym Ruchu II Jawiszowice, lokują swoje zakłady przedsiębiorstwa nabywające nieruchomości po likwidowanej w tym miejscu działalności kopalni. Obszar ten spełnia de facto rolę strefy gospodarczej, która zaczyna znacząco wpływać na klimat gospodarczy w całej gminie.

W gminie Brzeszcze zostały zarejestrowane w 2007 r. ogółem 1893 podmioty gospodarki narodowej, przy czym w ujęciu trzyletnim – od 2005 r. następuje wzrost ilości rejestrowanych podmiotów. Wielkości te nie do końca odzwierciedlają stan rzeczywisty, ponieważ obejmują również podmioty, które zostały wyrejestrowane w tym samym roku.

W gminnej ewidencji działalności gospodarczej na koniec 2008 r. zarejestrowane były 1172 przedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne, przy czym rozkład pomiędzy poszczególne miejscowości gminy wyglądał następująco⁷: Brzeszcze - 619, Jawiszowice – 391, Skidziń – 49, Wilczkowice – 19, Zasole – 29, Przecieszyn – 65.

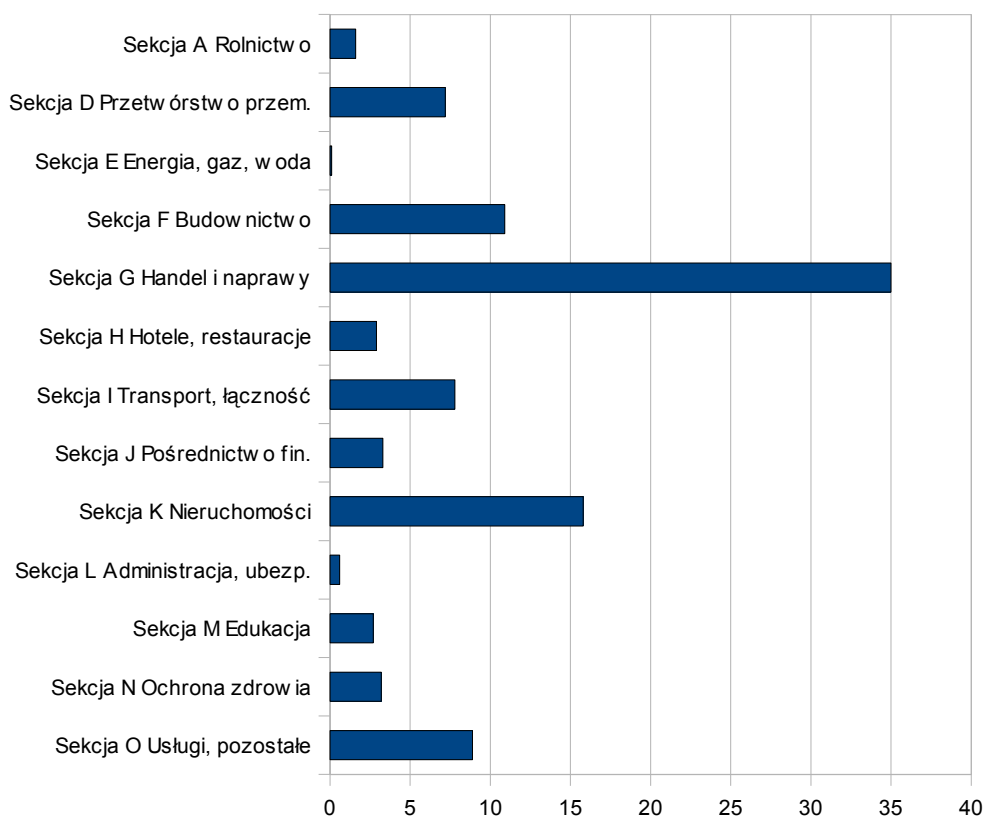
⁶ Informacje o KWK „Brzeszcze-Silesia” - źródło: strona internetowa kopalni www.kwsa.pl

⁷ Źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych oraz wg sekcji PKD - Gmina Brzeszcze			
	2005	2006	2007
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH			
Ogółem			
ogółem	1 844	1 860	1 893
Sektor publiczny			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	83	77	77
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	41	36	36
spółki handlowe	4	4	4
Sektor prywatny			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 761	1 783	1 816
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 447	1 459	1 488
spółki handlowe	45	46	50
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	2
spółdzielnie	6	6	6
fundacje	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	32	35
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKCJI PKD			
Jednostki zarejestrowane			
ogółem			
ogółem	1 844	1 860	1 893
w sekcji A Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo			
ogółem	19	28	30
w sekcji C Górnictwo			
ogółem	3	3	3
w sekcji D Przetwórstwo przemysłowe			
ogółem	139	137	137
w sekcji E Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę			
ogółem	2	2	2
w sekcji F Budownictwo			
ogółem	189	197	206
w sekcji G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego			
ogółem	681	673	661
w sekcji H Hotele i restauracje			
ogółem	52	53	55
w sekcji I Transport, gospodarka magazynowa i łączność			
ogółem	134	138	147
w sekcji J Pośrednictwo finansowe			
ogółem	59	58	63
w sekcji K Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej			
ogółem	287	292	299
w sekcji L Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne			
ogółem	13	11	11
w sekcji M Edukacja			
ogółem	55	53	51
w sekcji N Ochrona zdrowia i pomoc społeczna			
ogółem	59	57	60
w sekcji O Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała			
ogółem	152	158	168

Źródło: strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD w 2007 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że najwięcej podmiotów skupia sekcja G Handel i naprawy – 661 podmiotów, co stanowi 35 % ogółu zarejestrowanych. Zaznacza się stały spadek podmiotów w tej dziedzinie. Dla porównania w roku 2005 sekcja handlu i napraw skupiała 681 podmiotów. Dynamicznie rozwija się również sekcja K Obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – tutaj skupione jest 299 podmiotów, co stanowi ok. 16 % wszystkich zarejestrowanych i zaznacza się tendencja wzrostowa (odpowiednio 287, 292 podmioty w latach 2005, 2006).

Kolejne dziedziny skupiające większą ilość podmiotów to sekcja G Budownictwo (11% ogółu), sekcja O Usługi pozostałe (8,9%) oraz zbliżone do nich pod względem liczby podmiotów reprezentujących Sekcja I Transport, łączność (7,8%) oraz Sekcja D Przetwórstwo przemysłowe (7,3%). Z wyjątkiem przetwórstwa przemysłowego, które notuje minimalny spadek liczby podmiotów (139 w 2005 r. oraz 137 w 2007 r.), pozostałe branże charakteryzują się wzrostem liczby rejestrowanych przedsiębiorstw, średnio o 9% w stosunku do danych z 2005 r.

Gospodarka w sołectwie

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy, w 2008 r. w gminnej ewidencji działalności gospodarczej zarejestrowanych było 65 przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne na terenie Przecieszyna. Na tle całego środowiska przedsiębiorców w sołectwie wyróżnia się Żwirownia Przecieszyn.

Żwirownia Przecieszyn

Pomysł utworzenia nowoczesnej żwirowni narodził się kilka lat temu i miał na celu uchronić od zasypania złoża żwiru znajdujące się na terenie przeznaczonym na składowisko odpadów kopalnianych. Misją przedsiębiorstwa jest produkcja kruszyw mineralnych, których naturalne cechy wzbogacone są poprzez asortymentową różnorodność.

Żwirownia "Przecieszyn"⁸ jest nowoczesnym zakładem wydobywania i przerobu kruszywa naturalnego. Zakład powstał w 1999 r. i w chwili obecnej jest jednym z największych zakładów w Polsce południowej. Inwestorem, który zaaranżował jej powstanie oraz jej właścicielem jest Zakład Produkcyjno Usługowy "Polwood" Stanisław Baluś. Żwirownia "Przecieszyn" jest największą prywatną powojenną inwestycją w gminie Brzeszcze.

Bezrobocie

Bezrobocie w gminie

Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu z lat 2007 – 2008⁹ można zauważyć, iż stopa bezrobocia w powiecie oświęcimskim w całym tym okresie była wyższa od stopy bezrobocia w województwie małopolskim ale niższa od stopy bezrobocia w kraju. Na koniec 2008 r. wyniosła 9%, co oznacza, że była niższa od stopy bezrobocia na koniec 2007 r. (grudzień 2007 r. - 10,6%) oraz na przełomie 2006 / 2007 r. (styczeń 2007 – 14,4%).

Stopa bezrobocia w latach 2007 – 2008 r. w powiecie oświęcimskim na tle województwa i kraju.

Stopa bezrobocia w roku 2008			
Miesiąc	Polska	woj. Małopolskie	PUP Oświęcim
grudzień	9,5	7,6	9
listopad	9,1	7,2	8,5
październik	8,8	7	8,3
wrzesień	8,9	7	8,3
sierpień	9,1	7,1	8,5
lipiec	9,2	7,1	8,7
czerwiec	9,4	7,3	9,1
maj	9,8	7,6	9,4
kwiecień	10,3	8	9,7
marzec	10,9	8,4	10,2
luty	11,3	8,8	10,8
styczeń	11,5	8,9	10,9

Stopa bezrobocia w roku 2007			
Miesiąc	Polska	woj. Małopolskie	PUP Oświęcim
grudzień	11,2	8,7	10,6
listopad	11,2	8,8	10,9
październik	11,3	8,7	10,7
wrzesień	11,6	9	10,8
sierpień	11,9	9,1	11,1
lipiec	12,1	9,2	11,4
czerwiec	12,3	9,4	11,4
maj	12,9	9,8	11,7
kwiecień	13,6	10,4	12,5
marzec	14,3	10,9	13,1
luty	14,8	11,4	14,0
styczeń	15,1	11,6	14,4

Źródło: strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu, www.pup.oswiecim.pl

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze jest przedział 25 – 34 lata. Aż 33% bezrobotnych wywodzi się z tej młodej grupy wiekowej. Bardziej wymowne jest natomiast to, iż drugą najliczniejszą grupą są osoby bezrobotne w wieku 18 – 24 lata (27%), co pozwala zauważyć, że ok. 60% bezrobotnych w gminie to młodzi ludzie - w wieku 18 – 34 lata. Kolejna w skali wielkości grupa to przedział wiekowy 45 – 54 lata (20%).

⁸ Informacje o Żwirowni Przecieszyn – źródło: <http://www.zwirprzecieszyn.home.pl/>

⁹ Informacje dotyczące bezrobocia (w tym z obszaru gminy Brzeszcze) – źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu oraz strona www.pup.oswiecim.pl

Struktura w wieku osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze, stan na 10.02.20

Wiek	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
18-24	147	27,12
25-34	179	33,03
35-44	85	15,68
45-54	113	20,85
55-59	17	3,14
60-64	1	0,18
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu.

Najwięcej osób spośród grona bezrobotnych w gminie Brzeszcze posiada wykształcenie policealne lub średnie zawodowe (30,2%), najmniej osób natomiast legitymuje się wykształceniem wyższym, bo niespełna 11%. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych jest również sporo osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 28,2%.

Struktura w wykształcenia osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Wykształcenie	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
wyższe	59	10,89
policealne i średnie zawodowe	164	30,26
średnie ogólnokształcące	67	12,36
zasadnicze zawodowe	153	28,23
gimnazjalne i poniżej	99	18,27
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

W gminie Brzeszcze niemal 27% osób bezrobotnych posiada w swoim dorobku staż pracy od roku do pięciu lat, co może dziwić, zważywszy na mniejszą liczbę bezrobotnych legitymujących się stażem do jednego roku (21,6%), a nawet brakiem jakiegokolwiek stażu (19,4%). Najmniej osób szukających pracy wywodzi się z kręgu najbardziej doświadczonych, tj. posiadających staż pracy rzędu trzydziestu i więcej lat (2,2%).

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według stażu pracy, stan na 10.02.2009 r.

Staż pracy ogółem	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
do 1 roku	117	21,59
1-5	146	26,94
5-10	66	12,18
10-20	54	9,96
20-30	42	7,75
30 lat i więcej	12	2,21
bez stażu	105	19,37
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Stosunkowo optymistycznym wskaźnikiem jest czas pozostawania osób bezrobotnych bez pracy. Najbardziej niebezpieczne, tzw. chroniczne, bezrobocie pow. 24 miesięcy występuje w gminie Brzeszcze na dość niskim poziomie 14,4%. Jeszcze niżej kształtuje się bezrobocie osób pozostających bez pracy od roku do dwóch lat (6%). Osoby bezrobotne w gminie szukają pracy najczęściej od miesiąca do trzech miesięcy (29,5%), od trzech do sześciu (20,8%), często też wystarcza jeden miesiąc (18,6%).

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według czasu pozostawania bez pracy, stan na 10.02.2009 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Gmina Brzeszcze	
	Liczba bezrobotnych	% ogółu
do 1	101	18,63
1-3	160	29,52
3-6	113	20,85
6-12	57	10,52
12-24	33	6,09
pow. 24	78	14,39
Ogółem	542	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu.

Bezrobocie w sołectwie

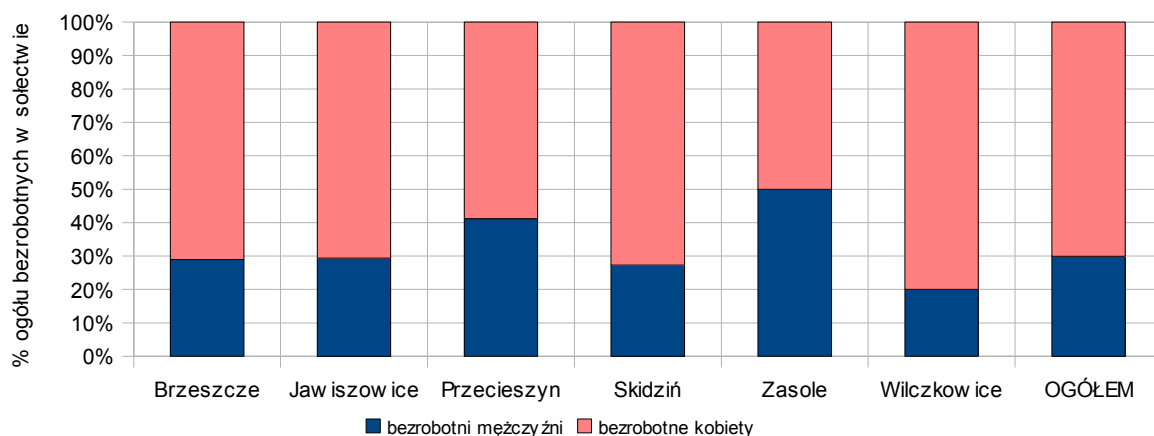
W dniu 10 lutego 2009 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Oświęcimiu było zarejestrowanych 17 osób bezrobotnych z Przecieszyna, przy czym stanowili oni 3% ogółu bezrobotnych w gminie. O ile liczba bezrobotnych w sołectwie nie jest w żaden sposób porównywalna do liczby bezrobotnych w Brzeszczach lub Jawiszowicach, o tyle odsetek bezrobotnych kobiet w Przecieszynie w stosunku do ogółu bezrobotnych we wsi jest zbliżony do średniego wskaźnika (70,1%) i wynosi 58,8%. Zarówno w całej gminie, jak i w samym Przecieszynie zauważalna jest przewaga bezrobotnych kobiet wśród ogółu osób zarejestrowanych w urzędzie pracy jako bezrobotne.

Liczba bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Miejscowości w gminie Brzeszcze	Liczba bezrobotnych	w tym kobiety	% ogółu bezrobotnych	% ogółu bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych w miejscowości
Brzeszcze	290	206	53,51	71,03
Jawiszowice	194	137	35,79	70,62
Przecieszyn	17	10	3,14	58,82
Skidziń	22	16	4,06	72,73
Zasole	14	7	2,58	50
Wilczkowice	5	4	0,92	80
OGÓŁEM	542	380	100	70,11

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Struktura płci osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze (%)

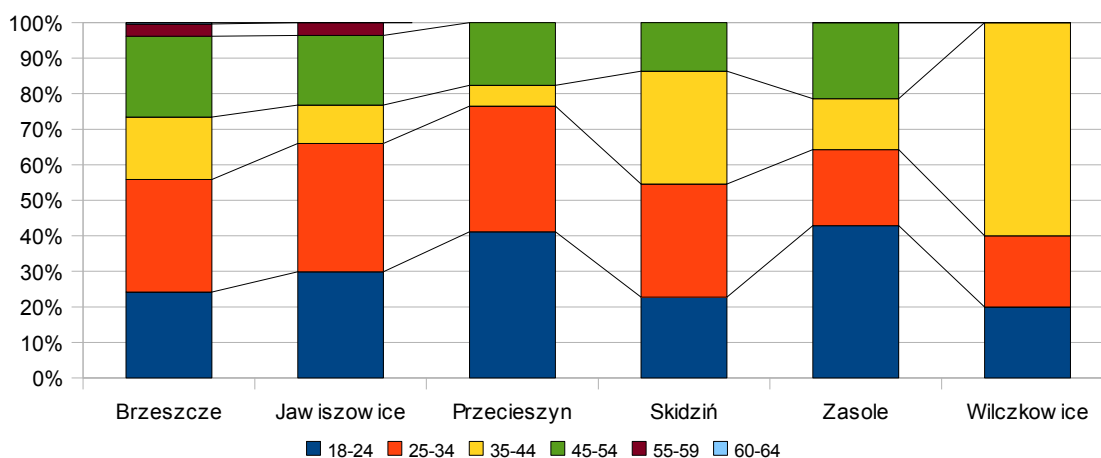
Wskaźnik procentowy bezrobocia na terenie sołectwa wskazuje, że bezrobotnymi osobami na terenie Przecieszyna są osoby młode, w wieku od 18 do 34 lat, ponieważ biorąc pod uwagę sumę kategorii 18 – 24 lata i 25 – 34 lata jest ich trzynaście, co stanowi aż 76,4% ogółu bezrobotnych w sołectwie. Cztery osoby bezrobotne (ok. 20% ogółu) są w wieku 35 – 54 lata, natomiast brak w sołectwie osób bezrobotnych w wieku 55 – 64 lata.

Struktura wieku osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Wiek	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
18-24	70	24,14	58	29,9	7	41,18	5	22,73	6	42,86	1	20
25-34	92	31,72	70	36,08	6	35,29	7	31,82	3	21,43	1	20
35-44	51	17,59	21	10,82	1	5,88	7	31,82	2	14,29	3	60
45-54	66	22,76	38	19,59	3	17,65	3	13,64	3	21,43	0	0
55-59	10	3,45	7	3,61	0	0	0	0	0	0	0	0
60-64	1	0,34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Struktura wieku osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze (%)

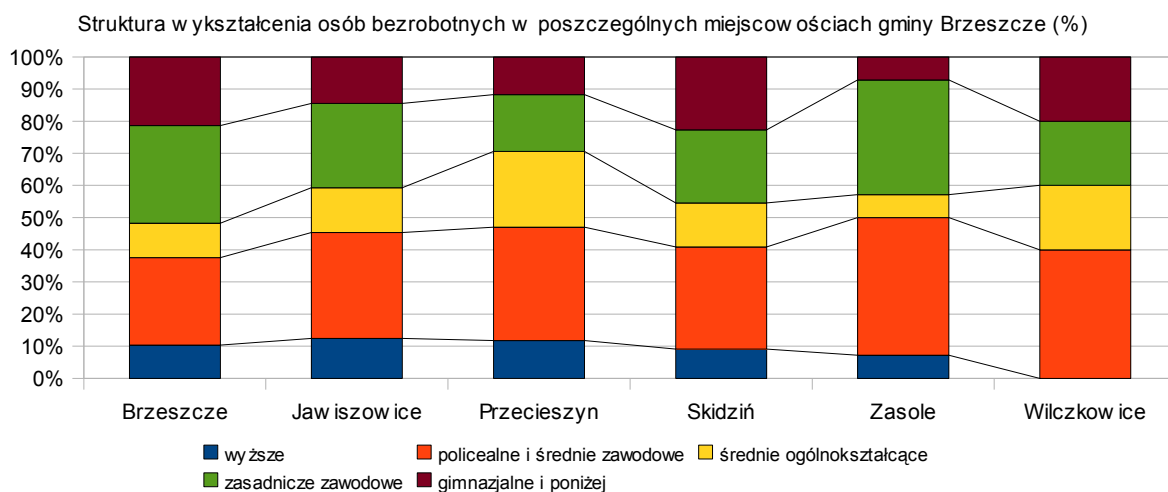

Większość z osób bezrobotnych w Przecieszynie legitymuje się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (35,3%), dwie kolejne kategorie to wykształcenie średnie ogólnokształcące (23,5%) oraz zasadnicze zawodowe (17,6%). Najmniej bezrobotnych gimnazjalne i niższe (po 11,8%). Najmniej osób bezrobotnych w sołectwie posiada wykształcenie wyższe oraz gimnazjalne lub niższe (po 11,8%).

Struktura w kształcenia osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze, stan na 10.02.2009 r.

Wykształcenie	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
wyższe	30	10,34	24	12,37	2	11,76	2	9,09	1	7,14	0	0
policealne i średnie zawodowe	79	27,24	64	32,99	6	35,29	7	31,82	6	42,86	2	40
średnie ogólnokształcące	31	10,69	27	13,92	4	23,53	3	13,64	1	7,14	1	20
zasadnicze zawodowe	88	30,34	51	26,29	3	17,65	5	22,73	5	35,71	1	20
gimnazjalne i poniżej	62	21,38	28	14,43	2	11,76	5	22,73	1	7,14	1	20
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

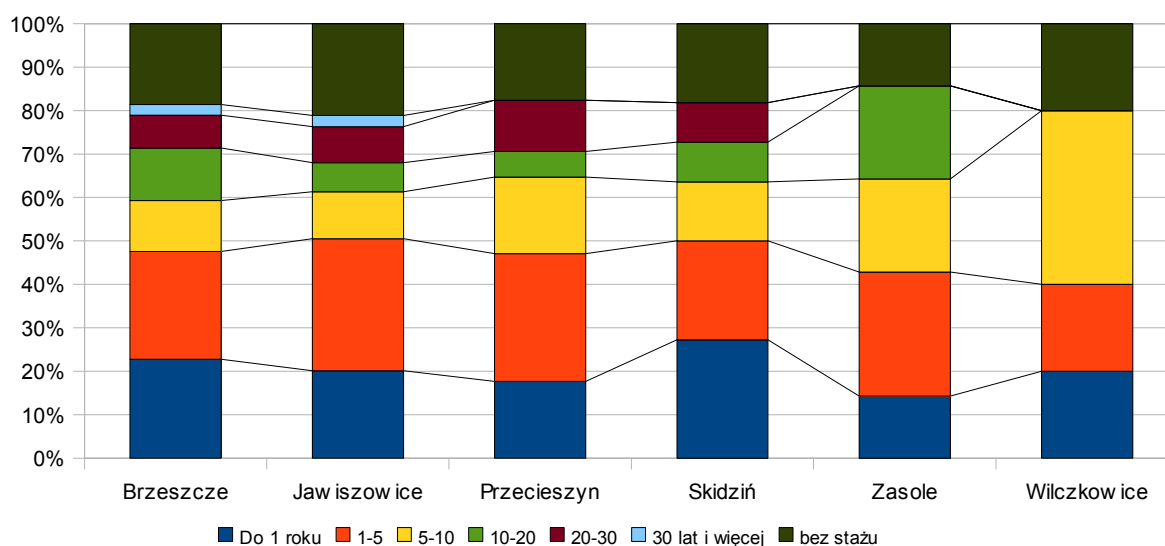
Wśród osób bezrobotnych w Przecieszynie przeważają osoby ze stażem pracy do roku do pięciu lat (5 osób, tj. 29,4%). Po trzy osoby (17,6% ogółu) legitymują się stażem pracy w trzech przedziałach – bez stażu, ze stażem do 1 roku oraz od 5 do 10 lat. Dwie osoby (11,8%) mają 20 – 30 lat doświadczenia, natomiast brak jest bezrobotnych ze stażem 30 i więcej lat.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według stażu pracy, stan na 10.02.2009 r.

Staż pracy ogółem	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
Do 1 roku	66	22,76	39	20,1	3	17,65	6	27,27	2	14,29	1	20
1-5	72	24,83	59	30,41	5	29,41	5	22,73	4	28,57	1	20
5-10	34	11,72	21	10,82	3	17,65	3	13,64	3	21,43	2	40
10-20	35	12,07	13	6,7	1	5,88	2	9,09	3	21,43	0	0
20-30	22	7,59	16	8,25	2	11,76	2	9,09	0	0	0	0
30 lat i więcej	7	2,41	5	2,58	0	0	0	0	0	0	0	0
bez stażu	54	18,62	41	21,13	3	17,65	4	18,18	2	14,29	1	20
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Struktura stażu pracy osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Brzeszcze (%)

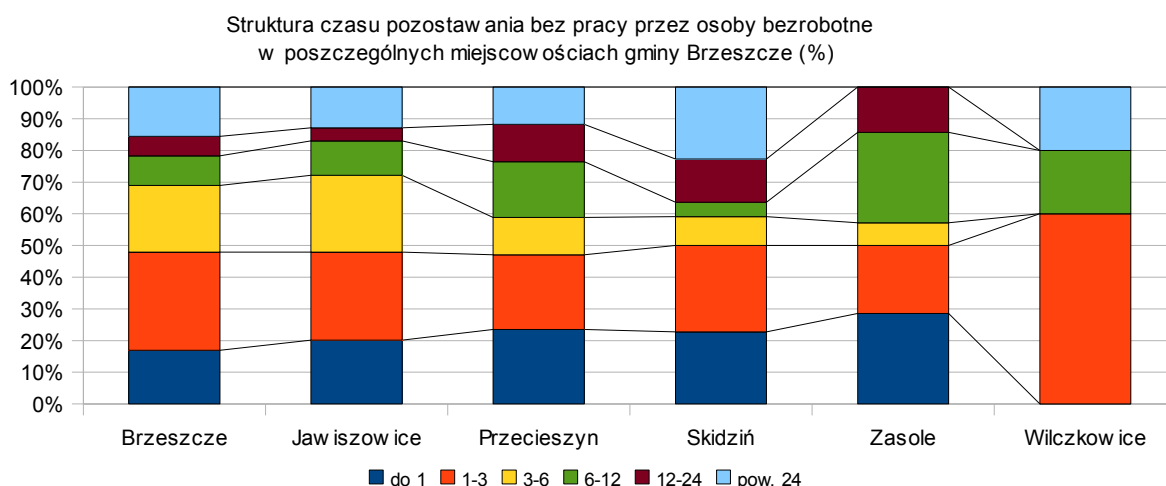

W Przecieszynie ok. 46% (8 osób) bezrobotnych pozostaje bez pracy do trzech miesięcy, przy czym połowa z nich znajduje pracę już po miesiącu. Równomiernie rozkłada się podział liczby osób bezrobotnych między kategorie pozostających bez pracy 3 – 6 miesięcy, 12 – 24 miesięcy oraz powyżej dwóch lat (2 osoby – 11,8%). Jedna osoba więcej niż w tych kategoriach pozostaje bez pracy 6 – 12 miesięcy.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeszcze według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach, stan na 10.02.2009 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Brzeszcze		Jawiszowice		Przecieszyn		Skidziń		Zasole		Wilczkowice	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
do 1	49	16,9	39	20,1	4	23,53	5	22,73	4	28,57	0	0
1-3	90	31,03	54	27,84	4	23,53	6	27,27	3	21,43	3	60
3-6	61	21,03	47	24,23	2	11,76	2	9,09	1	7,14	0	0
6-12	27	9,31	21	10,82	3	17,65	1	4,55	4	28,57	1	20
12-24	18	6,21	8	4,12	2	11,76	3	13,64	2	14,29	0	0
pow. 24	45	15,52	25	12,89	2	11,76	5	22,73	0	0	1	20
Ogółem	290	100	194	100	17	100	22	100	14	100	5	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu

Gospodarka rolna

Sołectwo Przeciszyn, podobnie jak cała gmina, z racji swojego położenia w Kotlinie Oświęcimskiej należy do cieplejszych rejonów w Polsce, charakteryzuje się także długim okresem wegetacyjnym około 220 dni/rok¹⁰. Średnia suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie około 700-900 mm rocznie na m². Wszystkie te elementy stwarzają korzystne warunki do produkcji rolnej. Strukturę gospodarstw rolnych cechuje duże rozdrobnienie. Wśród gospodarstw rolnych największą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni w przedziale od 1 do 2 ha. W strukturze upraw najczęściej miejsca zajmują uprawy zbóż i roślin okopowych. Produkcja zwierzęca to przede wszystkim hodowla zwierząt na własne potrzeby gospodarstwa rolnego. Odkrycie złóż węgla kamiennego w sąsiednich miejscowościach spowodowało, że okoliczne tereny utraciły swój pierwotny charakter rolniczy. Nowe miejsca pracy związane z przemysłem wydobywczym oraz niewielka powierzchnia gospodarstw rolnych (charakteryzująca się niską dochodowością) na terenie Przeciszyna spowodowały, że działalność rolnicza stała zajęciem dodatkowym, a nie głównym źródłem dochodów mieszkańców.

Walory przyrodnicze

W dolinie rzeki Soły, okalającej gminę od strony wschodniej żyje około 100 gatunków ptaków i stanowi ona najcenniejsze siedlisko ptaków lęgowych¹¹. Spotkać tu można bardzo rzadko występujące ślepowrony, bąki i zielonki. Corocznie gnieźdzą się tu łabędź niemy, krakwa, wodnik, kokoszka, krwawodziób, śmieszka, rybitwa rzeczna, brzączka i dziwonina. W otoczeniu rzeki zachowały się unikatowe, naturalne zbiorowiska lasów lęgowych i zbiorowiska nieleśne związane z dolinami rzek. W lasach i zaroślach nadrzecznych gniazdują m.in. dzięcioły: zielony i zielonosiwy, pustułka, słowik rdzawy, kwiczoł, świerszczak, strumieniówka, remiz oraz dziwonina. Łąki nad Sołą zasiedlane są również przez tak rzadkie gatunki ptaków, jak świergotek łąkowy, pokląskwa czy kłaskawka.

Malownicza jest także dolina Wisły ze starorzeczami zwanymi potocznie „wiśliskami”. W Dolinie Górnej Wisły położony jest ciekawy kompleks leśno-stawowy zwany „Nazieleńce”. Kompleks obejmuje kilkanaście stawów rybnych o łącznej powierzchni ponad 150 ha, przylegające

¹⁰ Opracowanie informacji nt. Gospodarki rolnej sołectwa – źródło: Urząd Gminy w Brzeszczach.

¹¹ Informacje o walorach przyrodniczych – źródło: folder promocyjny miasta i gminy Brzeszcze, VEGA Studio Adv. Tomasz Müller, 2008 r.

obszary lasu mieszanego oraz nadwiślańskie łąki. Jak dowodzą dokumenty historyczne, zbiorniki na Nazielańcach i hodowlę ryb na tym terenie rozwijano już od XV wieku. Źródłem wody dla stawów na Nazielańcach jest wijąca się na tym terenie Młynówka – ciek łączący rzeki Sołę i Wisłę. Stawy stanowią wspaniałe środowisko życia dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Szczególnie bogata jest strefa przybrzeżna tworzona przez liczne gatunki roślin wynurzonych, formujących piękne i bogate pasma szuwarów. Dodatkowo miłośnikom wędkarstwa atrakcyjne spędzanie czasu z wędką zapewniają stawy wodne w miejscowościach Skidziń i Wilczkowice, powstałe na skutek wydobywania żwiru a następnie zagospodarowane przez organizacje wędkarskie.

Kultura

Zabytki

Zabytki w gminie

Na terenie gminy Brzeszcze do rejestru zabytków wpisane są następujące obiekty:¹²

- Jawiszowice - Brzeszcze - budynek dawnej łaźni obozowej, latarnia obozowa w parku przy ul. Dworcowej, nr rejestru A-1629 z 29.12.1995;
- Jawiszowice - kościół p.w. św. Marcina z otoczeniem i starodrzewiem, nr rejestru A-81 z 9.01.1969 (A-1602/95 w księdze rejestrów dawnego woj. Katowickiego);
- Brzeszcze – kościół p. w. św. Urbana, nr rejestru A-71/M z 16.01.2007.

Zabytki nieruchome:

Najcenniejszym zabytkiem nieruchomym Gminy Brzeszcze jest niewątpliwie drewniany kościół p. w. św. Marcina z Tours w Jawiszowicach, wzniesiony w r. 1692, co zostało usankcjonowane wpisaniem go już w 1969 r. do rejestru zabytków.

Kościół parafialny w Brzeszczach pod wezwaniem św. Urbana wzniesiony w 1876 stanowi stosunkowo późny przykład budowl w stylu klasycystycznym. Jest to typowy przykład tak zwanego stylu józefińskiego, czyli budowli wzniesionej według „urzędowego” projektu powielanego z drobnymi modyfikacjami na terenach zaboru austriackiego.

Na uwagę zasługują występujące na terenie Jawiszowic murowane kapliczki o stosunkowo dużej kubaturze, znane nie tylko z bezpośredniego otoczenia kościoła parafialnego, ale też z miejsc przydrożnych usytuowanych z dala od centrum miejscowości. Obok nich na terenie całej Gminy liczne są kapliczki słupowe, zwłaszcza te z początku XX w., charakteryzujące się wysokim poziomem rzemiosła. Istotna dla krajobrazu kulturowego Gminy jest liczba obiektów związanych z techniką. Są to osiedla górnicze i infrastruktura techniczna związana z kopalnią w Brzeszczach oraz obiekty kolejowe, takie jak stacja kolejowa Jawiszowice - Jaźnik przy ul. Wiśniowej i nastawnia kolejowa przy ul. Lisica. Zjawiskiem najbardziej typowym dla Gminy i przez to niezwykle interesującym są jednak liczne domy mieszkalne reprezentujące określone, powtarzające się typy budynku. Są to:

- budynki drewniane wykonane w konstrukcji zrębowej, niekiedy z fragmentami murowanymi (z cegły bądź z popularnego na tym terenie żużla kotłowego). Są to budowle parterowe, kryte dachem dwuspadowym, z szalowanymi szczytami. W starszej redakcji występuje bieleń lub

¹² Gminny program opieki nad zabytkami gminy Brzeszcze (...)

oblepianie gliną msze między belkami zrębu. Nowsza redakcja, występująca najliczniej, to niewielki dom o zwartej bryle i dwuizbowym układzie wnętrza. Część budynków posiada nadal oryginalną stolarkę okienną i drzwiową, a niekiedy także oryginalne belki z inskrypcjami i datami.

- zabudowania Kolonii Górniczej, Nowej Kolonii i Kolonii Urzędniczej zróżnicowane pod względem formy zależnie od przeznaczenia, ale zachowujące wspólny kostium stylowy i detal architektoniczny. Są to budynki piętrowe, lub parterowe (w Kolonii Urzędniczej) nakryte dachami dwuspadowymi, charakteryzujące się zróżnicowaniem kolorystycznym i fakturowym (zestawienie cegły i tynku) oraz bogactwem detalu i podziałów architektonicznych modelowanych w cegle.

- budynki z terenów wiejskich, mieszkalne, na rzucie prostokąta, parterowe z użytkowym poddaszem, z dachem dwuspadowym, czasami naczółkowym lub półszczytowym, krytym dachówką cementową (pierwotnie lub wtórnie, w zależności od czasu powstania), ze zdobiaczami ściany dekoracją ramową, tynkowaną lub pozostawioną w surowej, czerwonej cegle, z koncentracją elementów zdobniczych (o określonym zestawie motywów) w szczytach budowli. Typowy jest też ich układ funkcjonalny, gdzie na osi budynku znajduje się przelotowa sień, po jednej jej stronie pomieszczenia (pomieszczenie) mieszkalne, a po drugiej – pomieszczenia gospodarcze. W najstarszej redakcji tego typu na osi występuje wnęka i murowane „przysiadki”. Prawdopodobnie jest to typ budynku przejęty z architektury miejskiej nieodległych Kęt.

- nowsza odmiana typowego budynku mieszkalnego charakteryzuje się niesymetryczną bryłą złożoną z części parterowej i piętrowej „wystawki”, ze szczytem w osi skrajnej budowli. Jest to typ budynku genetycznie nawiązujący do angielskich wzorów malowniczego historyzmu, uproszczony w kręgu niemieckojęzycznym i powielany w osiedlach robotniczych Śląska w 2 poł. XIX i pocz. XX w.

Ciekawą cechą domów murowanych jest zwyczaj datowania w szczycie budynku najlepiej widocznym od drogi. Umieszczana tam data była ryta bezpośrednio w tynku, względnie wykuwano ją na kamiennej tabliczce montowanej w szczycie elewacji. Przykłady takich dat wskazać można w bardzo wielu obiektach; obejmują one okres od 1892 (Jawiszowice, Janowiec 12) po 1947 (Jawiszowice, Bielańska 13). Warto odnotować, że daty na domach występowały też: na kominach, ryte w tynku, na metalowych chorągiewkach oraz we wnętrzach, na drewnianych belkach (głównie w domach drewnianych).

Zabytki ruchome:

Zabytki ruchome skupione są w wyposażeniach kościołów w Jawiszowicach i Brzeszczach oraz występują w formie kapliczek przydrożnych.

Do najcenniejszych zabytków ruchomych w gminie należą:

- kompleksowe zabytkowe wyposażenie kościoła p. w. św. Marcina z Tours w Jawiszowicach;
- średniowieczna rzeźba Pieta (w prezbiterium) oraz obraz z wizerunkiem Matki Boskiej z Dzieciątkiem (w kaplicy dolnej) w kościele p. w. Matki Boskiej Bolesnej w Jawiszowicach.
- wyposażenie kościoła parafialnego w Brzeszczach z ołtarzem głównym z 1892, autorstwa krakowskiego snycerza Kazimierza Chodzińskiego oraz parą barokowych ołtarzy bocznych sprowadzonych w 1892 z kościoła Mariackiego w Krakowie.
- kapliczka św. Anny Samotrzcę z Brzeszcz, ul. Nazieleńce, z datą 1619 (przekształcona 1844).
- wyposażenie czterech kaplic wokół kościoła p. w. św. Marcina z Tours w Jawiszowicach.
- kapliczki przydrożne z kamiennymi figurami świętych i kamiennymi krzyżami występujące we wszystkich wsiach gminy, datowane od schyłku XVIII w., po 1 ćw. XX w.
- belka z inskrypcją z 1869 r., pochodząca ze starego drewnianego domu stojącego niegdyś na tej posesji, zachowana w stodole przy domu w Jawiszowicach, ul. Biała.

Zabytki w sołectwie

W sołectwie można odnaleźć szereg obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytkowej, w szczególności kapliczki i krzyże, jak również budynki mieszkalne, m.in..¹³

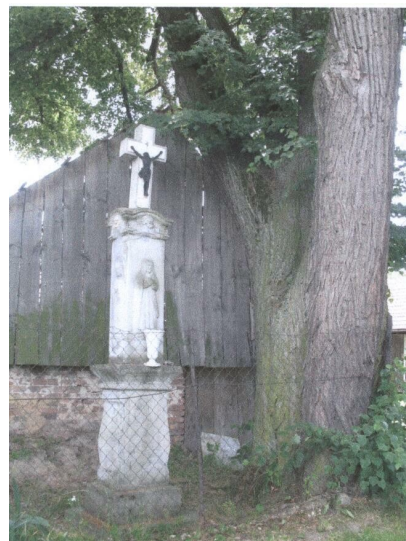
Kapliczka – krzyż przydrożny, ul. Długa

Krzyż przydrożny. Na czworobocznym, wybrzuszonym cokole kamiennym inskrypcja fundacyjna „Bogu/ na chwałę/ zwudowali/ w r 1874 Katarzy/ na zona i Jan/ Zajac zmarle/ proszą o westnie/ nie do Boga”. Wyżej na trzech bokach czworobocznego cokołu reliefowe przedstawienia świętych: najświętszej Marii panny, Św. Katarzyny, św. Jana Ewangelisty. Figura Chrystusa odlana z żeliwa (relief). Krzyż uzupełniony wtórnie z lastrico.

Wartość historyczna, zabytkowa i krajobrazowa.

Przy krzyżu lipa – pomnik przyrody.

Obiekt kwalifikujący się do wpisu do rejestru zabytków ruchomych.

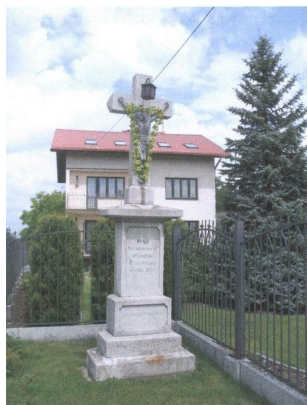

Krzyż przydrożny

Drewniany krzyż ukryty w kępie drzew. Postać Chrystusa wycięta w blasze i malowana. Wymaga gruntownej konserwacji. Wartość historyczna, zabytkowa i krajobrazowa.

Kapliczka szafkowa z wizerunkiem Matki Boskiej

Drewniany słup z drewnianą kapliczką szafkową, przeszkloną od frontu z wizerunkiem Matki Boskiej (drukowany obrazek dewocyjny). Wartość historyczna i krajobrazowa.

Kapliczka – krzyż przydrożny

Krzyż wykonany z lastrico. Na czworobocznym cokole z inskrypcją fundacyjną „ Krzyż/ ten ufundowali/ obywatele/Przecieszyna/ w roku 1957./ Na chwałę Panu Bogu”. Figura Chrystusa odlana z żeliwa (relief). Wartość historyczna i krajobrazowa.

¹³ Źródło informacji o zabytkach w sołectwie Przecieszyn – Gminna Ewidencja Zabytków.

Szkola

Budynek murowany z cegły, tynkowany. Budynek nakryty dachem dwuspadowym, naczółkowym. W osi wejścia głównego w połaci dachowej trójkątny szczycik – lukarna z półkolistym otworem okiennym. W szczytach bocznych okna pomieszczeń poddasza. Część stolarki oryginalna, w części nowa z 2 poł. XX w.

Dom mieszkalny z 1870 r., ul. Graniczna

Budynek drewniany, zrębowy, z bielonymi omszeniami między belkami zrębu, parterowy, nakryty dachem dwuspadowym, półszczytowym, pokrytym dachówką ceramiczną. Szczyt szalowany. Stolarka okienna wtórna z PCV, z 2 poł. XX w. Wartość historyczna, zabytkowa i krajobrazowa. Cenny przykład drewnianego budownictwa tradycyjnego.

Instytucje kultury

Instytucje kultury w gminie

Gmina Brzeszcze to gmina górnicza...¹⁴, tymi słowami rozpoczynają się często informacje o Brzeszczach. Myśląc górnictwo, widzimy oczyma wyobraźni węgiel, hałdy i krewkich mężczyzn wykonujących w pocie czoła swą ciężką pracę. Rzeczywiście, tradycja górnicza przez długie lata wyznaczała kierunek rozwoju tego śląsko - małopolskiego pogranicza. Dziś, za sprawą przemian społeczno gospodarczych także w sferze życia kulturalnego wiele się zmieniło.

Ośrodek Kultury w Brzeszczach w 2008 roku obchodził 25-lecie swego istnienia. Jego struktura i formy działalności zmieniały się przez lat. Odpowiadając na potrzeby mieszkańców stał się Centrum Aktywności Lokalnej, co zostało w 2003 r. potwierdzone oficjalnym certyfikatem. Ogólnopolskie Stowarzyszenie CAL, zrzeszające Centra Aktywności Lokalnej w grudniu 2008 r. prolongowało certyfikat na kolejne 5 lat. Integrując i aktywizując życie kulturalne gminy działamy w myśl zasady: "Pomóżmy ludziom, aby pomogli sobie sami".

Jak wykazują badania (Mapa Zasobów i Potrzeb Gminy Brzeszcze) Ośrodek Kultury jest postrzegany w środowisku jako lider w organizowaniu życia społecznego. Większość projektów i przedsięwzięć realizuje współpracując z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami społecznymi oraz przedsiębiorcami, często włączając się w ogólnopolskie akcje. Zespół Ośrodka ma doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków

¹⁴ Opracowanie dot. działalności Ośrodka Kultury i jego placówek - Ośrodek Kultury, Brzeszcze 2009.

zewewnętrznych, tzn. z publicznych środków krajowych, unijnych a także prywatnych fundacji.

Ośrodek Kultury w Brzeszczach jest wydawcą lokalnego pisma „Odgłosy Brzeszcz”. Miesięcznik ukazuje się od stycznia 1992 roku, jego nakład obecnie wynosi obecnie 1600 egzemplarzy. Kolportaż obejmuje gminę Brzeszcze.

Spójny program integracyjny i aktywizacyjny w środowisku współtworzą wszystkie palcówki Ośrodka Kultury:

Siedziba główna, Brzeszcze:

W siedzibie głównej spotykają się:

- „Klub Nieprofesjonalnej Twórczości literackiej PIÓROMANI”
- Klubu PIWNICA Free Culture (dla młodych duchem)
- Uniwersytet KAŻDEGO WIEKU
- Zespół taneczny „SZALONE MAŁOLATY”
- Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „ISKIERKI”
- ZESPOŁY REGIONALNE działające na co dzień w każdym sołectwie gminy
- BRYDŻYŚCI
- FILATELIŚCI
- WERNISAŻE i wystawy (dla miłośników sztuk plastycznych)
- warsztaty CERAMICZNE (uczestnicy od 2 do 100 lat)
- warsztaty TEATRALNE (dla dzieci i młodzieży)

Kino „WISŁA”:

- należy do Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych
- dysponuje salą z 293 miejscami wyposażoną w nagłośnienie DOLBY STEREO
- prowadzi zajęcia edukacyjne w ramach Młodzieżowej Akademii Filmowej
- organizuje cykliczne imprezy: Przegląd Filmów Górskich i Sportów Ekstremalnych, Festiwal Filmów o Kobietach, Przegląd Filmów Podróżniczych, Akademia Filmu Francuskiego

Biblioteka Główna oraz jej filie:

- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej - Brzeszcze
- budynek Szkoły Podstawowej - Jawiszowice
- budynek Domu Ludowego - Skidziń
- budynek Zespołu Szkolno – Przedszkolnego - Zasole
- budynek Domu Ludowego - Wilczkowice
- budynek Domu Ludowego - Bór
- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej - Przecieszyn

W Bibliotece Główniej oraz w jej filiach czytelnicy znajdą wiele ciekawych tytułów, mogą też wziąć udział w organizowanych wydarzeniach, m.in.:

- Wieczory z Książką (czytelnicy dorośli)
- Spotkania pod Literką (grupy przedszkolne)
- Spotkania autorskie
- Konkurs literacki dla uczniów gimnazjów i szkół średnich

Placówki terenowe Ośrodka Kultury:

1. Hala Sportowa:

- korty tenisowe i boiska
- ścianka wspinaczkowa
- siłownia

- sala fitness
- lekkoatletyka

2. Basen „Pod Platanem”:

- grota solna
- siłownia
- sauna
- kawiarnia

3. Świetlice:

- Świetlica - Os. Szymanowskiego, Brzeszcze
- Świetlica - Os. Paderewskiego, Jawiszowice
- Świetlica – ul. Bielska (budynek OSP Jawiszowice)
- Świetlica – ul. Wyzwolenia (budynek OSP Przecieszyn)
- Świetlica – ul. Kostka Jagiełły 4 (budynek OSP Zasole)
- Dom Ludowy w Brzeszczach - Borze
- Dom Ludowy w Skidzinu
- Dom Ludowy w Wilczkowicach

4. Izba Pamięci w budynku "Willa", Brzeszcze

Stowarzyszenie na rzecz Gminy Brzeszcze „Brzost”

Celem działania Stowarzyszenia „Brzost” jest organizowanie i wspieranie przedsięwzięć, mających na celu ochronę, pielęgnowanie, poznawanie, dokumentowanie historii, tradycji i kultury Gminy Brzeszcze¹⁵. Realizowane zadania:

„Milczący świadkowie naszej historii”, zadanie jest realizowane ze środków uzyskanych przez Stowarzyszenie „Brzost” w ramach konkursu ogłoszonego przez Urząd Gminy Brzeszcze dla organizacji pozarządowych. Jego celem jest m.in. renowacja i konserwacja kapliczek i krzyży przydrożnych usytuowanych na gruntach, których właścicielem jest Gmina Brzeszcze.

W ramach tego zadania wykonane zostały prace renowacyjno – konserwatorskie:

- Figury św. Jana Nepomucena z 1779 r. w Skidzinu
- Krzyża z Grupą św. Jana i oryginalnego ogrodzenia z 1816 r. w Brzeszczach.

Najważniejsze osiągnięcia, zrealizowane projekty:

- Opracowanie i przygotowanie kilkunastu wystaw prezentujących sylwetki m.in. prof. dr hab. Kazimierza Bielenina, Feliksa Chowańca, Bolesława Skalskiego, płk. Mieczysława Bielenina, a także poświęcone wydarzeniom m.in. z okazji 100-lecia erygowania parafii p.w. św. Urbana, 120-lecia istnienia Kółka Rolniczego,
- Ufundowanie i odsłonięcie 2 tablic poświęconych mieszkańcom gminy Brzeszcze, walczącym o wolność w latach 1914 – 1921, oraz w czasie II drugiej wojny światowej,
- Opracowanie i wydanie 3 książek: „Szkice z przeszłości Brzeszcz, Jawiszowic, Przecieszyna, Skidzinia, Wilczkowic i Zasola”, „Kalendarium parafii św. Urbana w Brzeszczach”, „Karol Wojtyła biskup – kardynał - papież w życiu parafii św. Urbana w Brzeszczach”.
- Opracowanie i wydanie mapy: „Ścieżkami naszej historii, tradycji, kultury i przyrody”.
- Opracowanie i wydanie sześciu wzorów widokówek prezentujących dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy Brzeszcze”.

¹⁵ Źródło: internetowy serwis gminy Brzeszcze – <http://www.brzeszcze.pl/serwis-organizacji-pozarzadowych/>

Świetlica w Przecieszynie '2008

W sołectwie, przy zachęcie i współpracy świetlicy, działają nieformalne ale prężne grupy / inicjatywy. Jedną z nich to tzw. „Huragan babski” - spotkania kobiet, które dzielą się swoimi doświadczeniami, nierzadko trudnymi i próbują coś zmienić w sobie lub w swoim życiu, zrobić wspólnie coś ciekawego itp.:

HURAGAN BABSKI -jak się okazuje od 4 lat - to strzał w dziesiątkę!!!!.

Największym sukcesem, o którym mówią „Huraganki” to osoba pani Tereni. Kobieta, która niedawno jeszcze była zamkniętą na świat kobietką, rzadko do kogokolwiek się odzywała, nie wychodziła z domu - od jakiś dwóch lat to kobietka, która potrafi zadbać o siebie, potrafi swojemu mężowi ładnie odpowiedzieć - NIE!(czyli potrafi być asertywna!!!) - to inna osoba!. Jak sama mówi - „ocaliłyście mnie dziewczyny”.

Plany Huraganu na 2009 r. to m.in. NORDIC WALKING (coś dla ciała), odwiedziny teatru, jakiś koncert, jakaś wystawa (coś dla duszy).

GALERIA MŁODYCH to kolejna nieformalna ale aktywna grupa ludzi, którzy co piątek spotykają się w bibliotece. Są to z reguły dawni koledzy i koleżanki z podstawówki - dziś już licealiści, studenci. Przychodzą aby się spotkać, zobaczyć, porozmawiać, umówić się w góry, do kina, itp. Plany na 2009 to wyjazd w czerwcu na Malte 2009 (albo jakiś inny festiwal), w lipcu do Krakowa na PRZEGLĄD TEATRÓW ULICZNYCH, wycieczki do góry, napisanie i realizacja jakiegoś wspólnego projektu.

Podobnie, jak miało to miejsce w poprzednich latach, FERIE 2008 i WAKACJE 2008 cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród dzieci. W czasie roku szkolnego dzieci odwiedzają świetlicę sporadycznie, a jeśli przychodzą, to zazwyczaj siadają i rozpoczyna się dyskusja na „różniaste” tematy. Plan na 2009 r. obejmuje organizację różnych imprez ze szkołą np. „Andrzejek”.

Zespół „PRZECIESZYNIANKI”

Zespół powstał w 1980 roku¹⁶, a jego założycielką była Helena Zawadzka. Przez 25 lat pełniła funkcję kierownika zespołu. Jej następczynią została Józefa Apryas, która od roku 2005 prowadzi zespół. „PRZECIESZYNIANKI” są zespołem obrzędowym podtrzymującym stare tradycje.

W czasie swojej działalności spisały około 60 pieśni ludowych naszego regionu, przysłowia i powiedzenia ludowe. Zespół wykonuje tańce regionalne oraz wykonuje przyśpiewki weselne. Reprezentuje gminę Brzeszcze w różnych przeglądach, gdzie oceniany jest zawsze wysoko. Zespół brał udział w: „Wiciach Folklorystycznych”, „Tyskich Spotkaniach Teatralnych”, „Biesiadach Złotego Wieku”, „Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych”, „Sobótkach i „Babskim Combrze”, które zostały wyemitowane przez Telewizję Katowice.

„PRZECIESZYNIANKI” w swoim bogatym repertuarze mają przedstawienia takie jak: „Wieczór na Wsi” (nagroda Grand PRIZ), „Sianokosy”, „Wiejskie pranie nad rzeką”, „Niedziela Palmowa”, „Wigilia”, „Dziady”, „Na Polepie”, „Pieczenie Chleba”, „Święto Oczyszczenia”, „Wesele Wiejskie”, „U kowala”, „Zupa z gwoździ”, „Andrzejki u Zosi” i inne.

Od wielu lat zespół organizuje wieczornicę z okazji „Święta Niepodległości”, gdzie śpiewa stare piosenki żołnierskie, recytuje wiersze. Wspomnienia te przekazuje młodzieży. W 2007 roku

¹⁶ Źródło: Zespół „Przecieszynianki”, strona internetowa Ośrodka Kultury w Brzeszczach.

wieczornicę zorganizował zespół w kościele w Przecieszynie łącznie z innymi zespołami gminy Brzeszcze. Członkinie zespołu chętnie biorą udział „W teatrze kościelnym”, gdzie wspólnie z mieszkańcami wykonują obrzędy sakralne tj. „Drzewo Krzyża” „Misterium Męki Pańskiej”, „Jasełka”. W czasie konkursów gawędziarskich zespół prezentuje gawędy własnego autorstwa, dzięki czemu osiąga wspaniałe wyniki. Dawniej scenariusze do przedstawień pisała pani Helena Zawadzka. Obecnie tworzy i opracowuje je Józefa Apryas. Zespół pisze własne gawędy, które prezentuje na konkursach gawędziarzy m.in.: Sabałowych Bajaniach w Bukowinie Tatrzańskiej i Barbórkowych Potyczkach w Brzeszczach, gdzie zajmuje wysokie miejsca.

Zespół posiada miejscowy strój przecieszyński, który został opracowany na podstawie starych fotografii Przecieszyna przez etnografa w Chrzanowie. Stroje zespół zakupił z funduszu Koła Gospodyń Wiejskich, sponsorów, za otrzymane nagrody i własne pieniądze. Próby odbywają się w Domu Ludowym w Przecieszynie oraz w salce przy kościele.

- Zespół zdobył 15 trzecich miejsc, 12 drugich, 10 pierwszych „Grand PRIX”, Złotą Maskę, 3 Brązowe Maski, 15 wyróżnień, nagrody gawędziarskie, nagrody indywidualne.
- „PRZECIESZYNIANKI” biorą udział w imprezach gminnych oraz wiejskich. Reprezentują gminę na dożynkach powiatowych, wojewódzkich: w Zbrosławicach, Chorzowie, Katowicach, Cieszynie, Siemianowicach Śląskich, Ludźmierzu, Oświęcimiu.

Koło Gospodyń Wiejskich (KGW) w Przecieszynie

W dniu 8 stycznia 1961 r. na Walnym Zebraniu Kółka Rolniczego w Przecieszynie zostało założone Koło Gospodyń Wiejskich z członkiń należących do Kółka Rolniczego.¹⁷ Pierwszą przewodniczącą została p. Stefania Lipowiecka, zastępcami panie Emilia Grzebinoga i Irena Cygan, Sekretarzem p. Elżbieta Kozak.

W momencie założenia Koło liczyło 20 członkiń. Do 1968 r. wszelkie działania KGW były zależne od działalności Kółka Rolniczego. Od momentu odłączenia od Kółka rozpoczęła się intensywna praca na rzecz KGW – z zarobionych na zabawach pieniędzy zaczęto kupować naczynia do wypożyczalni. Ponieważ nie było pomieszczenia na prowadzenie wypożyczalni, umieszczono ją u p. Józefy Lipowieckiej a później u p. Czesławy Turek. Od początku założenia KGW do chwili otwarcia Domu Ludowego – 22 lipca 1977 r. działalność Koła była ściśle związana z pracą świetlicy prowadzonej przez p. Walerię Magiera. W pomieszczeniach świetlicy (stary barak) prowadzone były:

- kursy kroju i szycia,
- pokazy żywienia,
- kursy uprawy warzyw – rozprowadzono sadzonki krzewów,
- prowadzono sprzedaż kurcząt, kaczek, gęsi i indyków,
- kursy robótek ręcznych oraz haftu, szycia kołder.

W momencie zawiązania się komitetu budowy Domu Ludowego działania KGW ruszyły z podwójną siłą. Ponieważ na budowę potrzebne były pieniądze, Koło organizowało często zabawy, z których dochód przekazywany był na rzecz budowy. Wiele zabaw organizowano z OSP. W 1971 r. w listopadzie zrezygnowała z prowadzenia Koła p. Lipowiecka, ze względu na stan zdrowia. Nową przewodniczącą została wybrana p. Czesława Turek.

W momencie otrzymania pomieszczenia na wypożyczalnię w nowowytbudowanym Domu Ludowym położono nacisk na wyposażenie we wszelkiego rodzaju asortymenty naczyń. Zakupiono zastawę arkopalową na 200 osób, piec elektryczny, chłodzię, szafę chłodniczą czterokomorową, obrusy niepalące oraz wiele innych drobnych naczyń i garnków. Udanym zakupem był piekarnik na 8 placek.

¹⁷ Źródło: Koło Gospodyń Wiejskich w Przecieszynie.

Na Walnym Zebraniu sprawozdawczym w 1983 r., na wniosek kierownik Domu Ludowego – p. Wandy Szalkowskiej oraz p. Czesławy Turek, został powołany zespół folklorystyczny „Przecieszynianki”, który działa do tej pory. Początkowo liczył 15 osób. Po okresie przygotowań z przyśpiewkami i małymi przedstawieniami zaczął się okres wspaniałych występów z obrzędami na terenie całego kraju. Z różnych przeglądów gospodynie zaczęły przywozić nagrody i wyróżnienia oraz dyplomy.

W 1983 r. nową przewodniczącą została p. Helena Zawadzka i pełniła tę funkcję do 1994 r. Od tej pory przewodnicząca jest p. Józefa Kopiasz.

Do momentu przejęcia Domu Ludowego przez Urząd Gminy w Brzeszczach KGW partycypowało w wyposażeniu sali tanecznej w stoły, krzesła, ławki, firany i story. W całym okresie działania KGW zgodnie współpracowało z kierownikiem Domu Ludowego p. Wandą Szalkowską, p. Marią Chrapkiewicz, p. Wiesławą Ormianin, p. Katarzyną Górą. Członkinie Koła pomagały w zorganizowaniu „Mikołajek”, „Choinki”, dyskotek dla dzieci, obsługi sesji radnych oraz w wielu innych pracach w Domu Ludowym. Czynnie wspierały również działania OSP, LKS, Dyrekcji Szkoły i Przedszkola. Udostępniają również bezpłatnie naczynia na wszystkie imprezy organizacji.

Działalność KGW to nie tylko praca. Członkinie Koła bawią się świetnie na „Dniach Kobiet”, „Andrzejkach”, „Śledziówkach” oraz „prażonych”. Organizowano wiele wycieczek krajoznawczych do Ojcowa, Krakowa, Szczawnicy, na Panoramę Racławicką do Złatnej.

Od kilku lat Koło organizuje corocznie „Grzybobranie”, spotyka się również przy innych okazjach. Prowadzi usługi w zakresie maglowania i szatkowania kapusty.

Edukacja

Edukacja w gminie:

Prowadzenie i utrzymanie szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli na terenie gminy Brzeszcze, a także wykonywanie, z pewnymi wyjątkami, innych zadań gminy w zakresie oświaty należy do Gminnego Zarządu Edukacji w Brzeszczach. Obecnie w gminie funkcjonują cztery przedszkola, trzy zespoły szkolno – przedszkolne, trzy szkoły podstawowe, dwa gimnazja, a ponadto dwie szkoły powiatowe. Ilość nauczycieli i uczniów w placówkach oświatowych na terenie gminy przedstawia poniższa tabela:

Ilość nauczycieli i uczniów w placówkach oświatowych w gminie Brzeszcze w roku szkolnym 2008/2009

Placówki / gimnazja	Uczniowie ogółem	Oddziały	Ilość nauczycieli
Gimnazjum nr 1, Brzeszcze	339	15	43
Gimnazjum nr 2, Brzeszcze	354	15	41
RAZEM gimnazja:	693	30	84
Placówki / szkoły podstawowe	Uczniowie ogółem	Oddziały	Ilość nauczycieli
Szkoła Podstawowa nr 1, Brzeszcze	294	15	36
Szkoła Podstawowa nr 2, Brzeszcze	471	22	39
Szkoła Podstawowa, Jawiszowice	274	12	26
Szkoła Podstawowa, Skidziń	87	6	16
Szkoła Podstawowa, Przecieszyn	74	6	13
Szkoła Podstawowa, Zasole	32	3	6
RAZEM szkoły podstawowe:	1232	64	136
Placówki / przedszkola	Dzieci	Oddziały	Ilość nauczycieli
Przedszkole nr 1, Brzeszcze	140	6	12
Przedszkole nr 2, Brzeszcze	131	6	16
Przedszkole nr 3, Brzeszcze	145	6	12
Przedszkole nr 4, Jawiszowice	125	5	11
Przedszkole, Skidziń	41	2	4
Przedszkole, Przecieszyn	46	2	4
Przedszkole, Zasole	36	2	4
RAZEM przedszkola:	664	29	63
Placówki / szkoły powiatowe	Uczniowie ogółem	Oddziały	Ilość nauczycieli
Powiatowy Zespół nr 6 Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Brzeszczach	480	20	42
Powiatowy Zespół Nr 7 Szkół Agrotechnicznych i Zawodowych w Jawiszowicach	309	14	37
RAZEM szkoły powiatowe:	789	34	79

Źródło: Gminny Zarząd Edukacji w Brzeszczach, Dyrekcje szkół powiatowych.

Zespół Szkolno - Przedszkolny nr 1 w Przecieszynie

Historia szkoły¹⁸

Szkoła powstała na podstawie rozporządzenia c.k. Rady Szkolnej Krajowej we Lwowie z dnia 15.10.1910 r. jako jednoklasowa szkoła ludowa. Rozpoczęła ona działalność w roku szk. 1911 /1912. Ze względu na to , że nie dysponowano własnym budynkiem szkolnym wynajęto pomieszczenie na salę lekcyjną oraz mieszkanie dla nauczyciela w domu gospodarza Tomasza Niedzieli. Nauka rozpoczęła się dopiero 22 września 1911 r., ponieważ brakowało podstawowych sprzętów.

W roku szkolnym 1913 / 1914 rozpoczęto starania o budowę szkoły. Dyrekcja dóbr arcyksięcia Karola Stefana Habsburga w Żywcu podarowała Radzie Gminnej parcelę po zburzonej karczmie arcyksiążęcej na cele szkolne. Rada Gminna przekazała ją Radzie Szkolnej Miejscowej. W czasie I wojny światowej nauka odbywała się z przerwami.

W okresie międzywojennym kontynuowano starania o budowę szkoły. W roku szkolnym 1923/24 zawiązał się Komitet Budowy Szkoły, którego przewodniczącym został Jan Niedziela, a sekretarzem Jakub Zawadzki (przew. Rady Szkolnej Miejscowej). Ze względu na coraz większą liczbę dzieci wynajęto drugą salę lekcyjną od radnego Jana Kasprowskiego.

We wrześniu 1926 roku szkoła została zreorganizowana i przekształcona w szkołę dwuklasową. Powstała także szkolna biblioteka.

W roku szkolnym 1930/31 nauka odbywała się u gospodarza Albina Niedzieli, który wynajął na potrzeby szkoły dwie sale lekcyjne.

W październiku 1932 roku rozpoczęto budowę domu gminnego przeznaczonego wyłącznie na cele szkolne, z wyjątkiem jednej sali, w której mieścić się miała kancelaria gminna. 2 X 1932 uroczystie poświęcono kamień węgielny pod budowę szkoły, a do końca roku budynek stanął pod dachem.

11 maja 1933 roku był pierwszym dniem nauki w nowym budynku. Prace wykończeniowe trwały dosyć długo ze względu na szczupłe fundusze. Zagospodarowano także teren wokół szkoły. Dzięki pomocy Spółki Łowieckiej, Komitetu Budowy szkoły i Rady Szkolnej Miejscowej postawiono płot, a Komitet Rodzicielski zakupił drzewka owocowe do sadu.

W okresie II wojny światowej nauka nie odbywała się. Po zakończeniu wojny kontynuowano nauczanie. Początkowo w systemie siedmioletnim, a od roku szkolnego 1967/1968 - ośmioletnim.

W roku szkolnym 1970/1971 zreorganizowano szkolnictwo w Polsce. Od tej pory nauka w szkole odbywała się na poziomie tzw. nauczania początkowego, aż do roku szkolnego 1990/1991. Od tej pory nauczanie znowu prowadzone było w trybie ośmioklasowym.

W roku 1999/2000 miała miejsce kolejna reforma szkolnictwa. Wprowadzono sześcioklasową szkołę podstawową i utworzono trzyklasowe gimnazja. W tym też roku szkolnym mury szkoły opuścili ostatni absolwenci, kończący ósmą klasę, a szkołę podstawową połączono z przedszkolem w Przecieszynie, tworząc Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 1.

W 2001 roku rozpoczęto starania o nadanie zespołowi imienia poetki i pisarki Wandy Chotomskiej. Zakończyły się one sukcesem i 5 czerwca 2002 odbyła się uroczystość nadania zespołowi imienia oraz poświęcenie sztandaru.

W lutym 2003 roku przedszkole przeniesiono z budynku przy ulicy Sadowej do pomieszczeń na parterze Domu Ludowego.

¹⁸ Źródło: ZS-P nr 1 w Przecieszynie.

Sport

Sport w gminie

Główne obiekty sportowo - rekreacyjne gminy skupione są w Brzeszczach, w rejonie ulicy Ofiar Oświęcimia. Należy do nich stadion, hala sportowa oraz kryta pływalnia „Pod platanem”. Głównym użytkownikiem i zarazem opiekunem stadionu jest Klub Sportowy „Górnik” Brzeszcze, natomiast obiektem hali sportowej i pływalni zarządza Ośrodek Kultury.

Korzystający z pływalni mają do dyspozycji: duży basen kąpielowy o wymiarach 25m x 12,5m, mały basen rekreacyjny z funkcją basenu do nauki pływania o wymiarach 6m x 12,5m, jaccuzzi, zamkniętą zjeżdżalnię, urządzenia do masażu i odnowy biologicznej. W budynku basenu znajduje się także sauna, grota solna, siłownia, solarium oraz kawiarnia z małą gastronomią. Na terenie basenu można zakupić akcesoria pływackie, stroje kąpielowe, zabawki dla dzieci.

W hali sportowej istnieje możliwość:

- gry w piłkę nożną, siatkówkę, koszykówkę, w tenisa ziemnego (2 korty), w tenisa stołowego (2 stoły),
- uprawiania lekkoatletyki i gimnastyki,
- korzystania z siłowni,
- korzystania ze ścianki wspinaczkowej
- aerobik, step.

Sport w sołectwie

Ludowy Klub Sportowy (LKS) Przecieszyn

Ludowy Klub Sportowy (LKS) Przecieszyn istnieje od 40 lat.¹⁹ Nieprzerwanie prowadzi rozgrywki w klasie C i B, od czterech lat również w klasie A.

Do największych osiągnięć Zarządu w czasie ostatnich dwóch kadencji należy wykonanie nowego stadionu, przy udziale sponsora – p. Kajmowicza oraz gminy Brzeszcze.

W 2008 roku w rundzie jesiennej drużyna juniorów brała udział w rozgrywkach ligowych piłki nożnej i zajęła 10 miejsce. W rozgrywkach brało udział 20 zawodników. Drużyna seniorów rozgrywała mecze w grupie A. W rundzie jesiennej drużyna uplasowała się na 11 miejscu. W rozgrywkach brało udział 16 zawodników. Drużyna żaków brała udział w rozgrywkach w swojej kategorii i uplasowała się na 8 miejscu. W rozgrywkach brało udział 22 zawodników.

Poza meczami ligowymi rozegrano łącznie 6 meczy z drużynami z terenu powiatu i z innymi drużynami. Pięć spotkań odbyło się na wyjeździe, a jedno spotkanie w Przecieszynie. Trzy mecze wygrała drużyna LKS Przecieszyn, w trzech meczach był remis.

Zawodnicy brali udział w turniejach piłki nożnej w Kętach i Nowej Wsi. W obu turniejach brało udział po cztery drużyny z gmin: Kęty, Brzeszcze i Andrychów.

Członkowie klubu, zarówno zawodnicy jak i działacze pracowali społecznie dla klubu. Prace dotyczyły głównie utrzymania boiska: koszenie murawy boiska, walcowanie boiska, sianie trawy i nawozów na płycie boiska. Z zadań organizacyjnych należy wymienić dowożenie zawodników na mecze wyjazdowe i na treningi na salę gimnastyczną w okresie jesienno - zimowym.

Na zakończenie rozgrywek rundy jesiennej zorganizowano spotkanie dla zawodników, działaczy i kibiców.

¹⁹ Źródło: LKS Przecieszyn.

Towarzystwo Turystyki Rowerowej „CYKLISTA”

TTR „CYKLISTA” działa od stycznia 2003 roku.²⁰ Siedzibą Towarzystwa jest Przecieszyn. Celem działania TTR „CYKLISTA” jest popularyzowanie turystyki rowerowej, organizowanie rajdów rowerowych: krajowych i zagranicznych, ochrona środowiska naturalnego, propagowanie budowy ścieżek rowerowych i wytyczanie nowych szlaków dla potrzeb turystyki rowerowej. Towarzystwo popularyzuje też wiedzę o Unii Europejskiej i akcesji Polski w struktury unijne. Towarzystwo ma zasięg ogólnopolski, a jego członkami mogą być również obcokrajowcy.

Obecnie TTR „CYKLISTA” skupia ponad stu członków w wieku od 10 do 75 lat, głównie z Małopolski i Śląska. Bierze udział w wielu imprezach rowerowych, jest organizatorem rajdów rowerowych w kraju i za granicą. Od roku 2004 realizuje projekt „Lato z Rowerem”. To cykl rajdów rowerowych po najpiękniejszych zakątkach Ziemi Oświęcimskiej i ościennych powiatach. Lato z Rowerem zostało wybrane najlepszą inicjatywą realizowaną przez organizację pozarządową w powiecie oświęcimskim w 2007 roku.

Każdego roku Towarzystwo organizuje rajdy rowerowe do europejskich miast partnerskich. Odbyły się wyprawy do Bereckfurdo – partnerskiego miasta Zatora na Węgrzech, do Poniewieża na Litwie – stolicy partnerskiego okręgu powiatu oświęcimskiego, do Sambora – partnerskiego miasta Oświęcimia na Ukrainie. Rowerowe wyprawy dotarły również do Rzymu, wiele razy do Austrii, Niemiec, Czech, Słowacji i innych krajów.

Od kilku lat Towarzystwo zaangażowane jest w budowę Wiślanej Trasy Rowerowej, bezpiecznej drogi rowerowej łączącej Beskidy z Bałtykiem. Członkowie Towarzystwa są autorami przebiegu trasy od Wisły do Sandomierza. Towarzystwo ukończyło znakowanie małopolskiego odcinka WTR od gminy Brzeszcze do gminy Szczucin. Znakowanie Wiślanej Trasy Rowerowej w Małopolsce sfinansował Małopolski Urząd Marszałkowski. Dla promocji trasy Towarzystwo organizuje każdego roku Rowerowy Rajd Wisły z Wisły do Gdańska. Za powyższe działania Towarzystwo zostało uhonorowane nagrodą Marszałka Województwa Małopolskiego „Kryształ Soli” dla najlepszej organizacji pozarządowej w województwie w roku 2007.

Towarzystwo jest Organizacją Pożytku Publicznego.

Organizacje społeczne

Poza organizacjami wymienionymi w poprzednich fragmentach niniejszego dokumentu (Zespół „Przecieszynianki”, Koło Gospodyń Wiejskich w Przecieszynie, LKS Przecieszyn, TTR „CYKLISTA”) na terenie sołectwa działają następujące organizacje społeczne:

Parafia pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej w Przecieszynie

W 1983 r. powstała myśl o budowie domku katechetycznego, w którym byłaby możliwość odprawiania mszy świętej w niedziele i święta.²¹ W lutym 1983 r. złożono wniosek, a w czerwcu 1984 r. otrzymane zostało pozwolenie na budowę punktu katechetycznego z kaplicą w Przecieszynie. Fundatorem działki pod budowę byli Leon i Helena Kalika. W maju 1985 r. biskup Kazimierz Górny poświęcił plac pod budowę punktu katechetycznego z kaplicą, w tym samym roku rozpoczęła się budowa. We wrześniu biskup dokonał wmurowania kamienia węgielnego w mury budowanej kaplicy. W lipcu 1988 r. do Przecieszyna przyjechał nowy ksiądz wikariusz Tadeusz Kęsek, który zamieszkał w Przecieszynie, a następnie objął erygowaną w listopadzie 1990 r. parafię – parafię pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej w Przecieszynie. W 1991 r. nowym

²⁰ Źródło: TTR „CYKLISTA”, www.cyklista.com.pl

²¹ Źródło: Parafia p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Przecieszynie.

proboszczem został powołany ks. Ryszard Kubasiak. W czasie jego proboszczowania zostało zrobionych wiele spraw porządkowych oraz upiększających kościół oraz otoczenie. Zostały zakupione i wykonane wszystkie przedmioty sakralne niezbędne do odprawiania mszy św. W grudniu 1994 r. zostały uroczyście poświęcone przez biskupa Tadeusza Rakoczego dzwony kościelne. W 1997 r. nastąpiła zmiana dotychczasowego proboszcza na ks. Władysława Gruszkę.

Kolejna zmiana nastąpiła w 2002 r. - kiedy proboszczem został ks. Mgr Jacek Paweł Przybyła. Od tego momentu do dnia dzisiejszego ksiądz Jacek wykonuje swoje obowiązki kościelne oraz współpracuje z jednostkami samorządowymi oraz wiejskimi. W dalszym ciągu zostają przeprowadzane prace remontowe oraz konserwacyjne kościoła oraz otoczenia świątyni. Kościół stał się miejscem spotkań okolicznościowych wsi. Organizowana już dwukrotnie wieczornica z okazji Święta Niepodległości była słynna w całej gminie. W kościele zaczął swoją działalność teatr kościelny, współpracujący z księdzem, szkołą, zespołem folklorystycznym oraz wszystkimi mieszkańcami wsi. Zespół teatralny wystawia krótkie sztuki o tematyce sakralnej dla mieszkańców sołectwa.

Ochotnicza Straż Pożarna w Przecieszynie

OSP Przecieszyn powstała w 1946 r. z inicjatywy będącego wówczas komendantem gminnym druha Aleksego Kopiasza.²²

W dniu 19 września 1948 roku oddano do użytku wybudowaną w czynie społecznym remizę strażacką w której początkowo garażowany był strażacki wóz konny. W latach 60-tych na wyposażeniu jednostki był samochód pożarniczy marki „Bik”. We wrześniu 1969 r. zakupiono ze składek społeczeństwa samochód „Star-20”. Ze składek społeczeństwa zakupiono również dwa sztandary - pierwszy w 1950 r., drugi w roku 1972.

W 1976 r. w Domu Ludowym do dyspozycji jednostce przekazano garaż na samochód bojowy oraz pozostały sprzęt.

W 1987-mym roku przekazano jednostce (stosunkowo wysłużony) samochód pożarniczy „Star-25”, który służył do roku 1996.

W 1996-tym roku jednostka otrzymała kolejny, wysłużony samochód pożarniczy „Star-244”-GBA-2,5/16, który po karosacji w 2006 r. służy do chwili obecnej.

Po założeniu w 1946-tym roku prezesami w jednostce byli kolejno: Franciszek Kacperek, Tadeusz Kawala, Franciszek Faruga, Władysław Lipowiecki, Czesław Mierzwa, Emanuel Mynarski, Karol Haczek, Władysław Kruczała i obecnie Ryszard Wanicki. Naczelnikami byli: Alfons Kulka, Józef Kulka, Jan Morończyk, Ryszard Wanicki i obecnie Leszek Wolas.

Oprócz wspomnianego samochodu poza drobniejszym sprzętem OSP Przecieszyn posiada na stanie: 2-motopompy „PO-5”, pompę szlamową „Honda”, pilarkę do drewna „Husgvarna” drabinę „DW-10”.

W 2008 r. Kobieca Drużyna Pożarnicza z Przecieszyna za zajęcie drugiego miejsca w Krajowych Zawodach Sportowo - Pożarniczych otrzymała nagrodę pieniężną za którą zakupiono: pompę pływającą „Niagara”, agregat prądotwórczy, maszt oświetleniowy.

Na dzień dzisiejszy jednostka zrzesza:

- 33 członków czynnych,
- 18 członkiń Kobiecej Drużyny Pożarniczej
- 11 członków Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej
- 2 członków honorowych
- 3 członków wspierających

²² Źródło: OSP Przecieszyn.

Towarzystwo Kultury Alternatywnej i Wspierania Inicjatyw Społecznych „Kurnik”

Towarzystwo zrzesza 19 członków, jego prezesem jest Piotr Kruszyński.²³

Celem i misją Towarzystwa jest:

- Prowadzenie działalności artystycznej
- Działalność profilaktyczna wobec patologii społecznej
- Prowadzenie działalności wychowawczej i informacyjnej w zakresie praw człowieka i obywatela
- Promowanie kultury alternatywnej.

Realizowane zadania:

Projekt edukacyjny – „Prawa człowieka. Obchody Międzynarodowego dnia Ofiar Tortur”.

Wsparcie kultury alternatywnej.

Na terenie sołectwa działa również Spółka Pastwiskowa.

²³ Źródło: Gminna strona internetowa www.brzeszcze.pl

Analiza SWOT

SWOT (Siły, Słabości, Szanse, Zagrożenia):

SILY (STRENGTHS) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój miejscowości, wyróżniające miejscowość w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających.

SŁABOŚCI (WEAKNESSES) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój miejscowości, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję miejscowości zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych.

SZANSE (OPPORTUNITIES) – czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi miejscowości, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

ZAGROŻENIA (THREATS) – czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój miejscowości, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miejscowości dziedzinach.

Mocne strony:²⁴ – położenie sołectwa w centralnej części gminy, zwarta zabudowa – tereny zielone – działalność organizacji OSP, LKS, KGW, „Cykliści” – zespół „Przecieszynianki” – Kościół parafialny – ZSP nr 1 – wzrost liczby mieszkańców	Słabe strony: – brak miejsca do rozwoju działalności organizacji wiejskich (pomieszczenia na spotkania) – brak miejsca do rekreacji i spędzania wolnego czasu (kluby, pracownie) – utrudniony dostęp do placówek kulturalnych, obiektów sportowych (OK, basen, kino) – zniechęcenie mieszkańców – brak kanalizacji
Szanse: – poprzez rozbudowę ZSP nr 1 zwolni się miejsce do działania organizacji wiejskich (rozbudowa obiektów społ. – kulturalnych) – imprezy integrujące środowisko lokalne Przecieszyna - przegląd zespołów folklorystycznych: budowa sceny, zadaszenia, parkingów – rozbudowa i wyposażenie (nagłośnienie) Domu Ludowego, – uatrakcyjnienie terenów do rekreacji i uprawiania sportu (np. plac zabaw, mini – scatepark, boisko do siatkówki)	Zagrożenia: – zniechęcenie mieszkańców – małe zaangażowanie społeczne – szkody górnicze – „wypływ” młodych ludzi – możliwość uzależnień wśród dzieci i młodzieży – wstrzymanie realizacji planów rozbudowy ZSP nr 1 – dewastacja obiektów użyteczności publicznej –

²⁴ Analiza SWOT – efekt prac grupy „przecieszynskiej” podczas warsztatów poświęconych przygotowaniu planów odnowy miejscowości.

Wizja rozwoju

Wizja rozwoju sołectwa jest spójna ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brzeszcze, Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2007 – 2015 dla Lokalnej Grupy Działania „Dolina Soły”, której gmina Brzeszcze jest członkiem, jak również ze strategiami rozwoju województwa i kraju.

Oczywistym jest, iż najbliższe sołectwu są strategie gminy Brzeszcze i LGD „Dolina Soły”. Wizja rozwoju gminy Brzeszcze to *gmina o wiejskich walorach i miejskich standardach, przywiązana do tradycji, zdecydowana na rozwój*. Aktywność samorządu lokalnego w celu realizacji misji jest podporządkowana czterem ogólnym celom strategicznym:

Cel I – Zróżnicowanie gospodarki lokalnej

Cel II – Aktywne kształtowanie przestrzeni z zachowaniem zasad ochrony środowiska

Cel III – Otwarta polityka społeczna uwzględniająca potencjał i potrzeby lokalnej społeczności

Cel IV – Inwestowanie we wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży

Z kolei wizja LGD „Dolina Soły” brzmi następująco:

Obszar LGD „Dolina Soły” jest obszarem czystym ekologicznie i bezpiecznym, atrakcyjnym turystycznie dzięki wykorzystaniu zasobów geograficzno - przyrodniczych i kulturowo - historycznych, miejscem przyjaznym do zamieszkania - dobrze skomunikowanym z innymi regionami, z łatwo dostępnymi miejscami pracy, wypoczynku i uprawiania sportów, z bogatą ofertą kulturalną, zarówno dla młodzieży, jak i ludzi starszych.

Cele szczegółowe LGD „Dolina Soły” w oparciu o analizę SWOT:

1. Rozwój turystyki, szczególnie kulturowej i wokół zbiorników wodnych.
2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
3. Poprawa oferty rekreacyjno - sportowej i kulturalnej.
4. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie ilości miejsc pracy na wsi poza turystyką.
5. Aktywne społeczeństwo m.in. poprzez zwiększenie stopnia pozyskiwania środków z zewnątrz.

Przy uwzględnieniu powyższych dokumentów - Przecieszyn w 2015 roku to przede wszystkim miejscowość czysta ekologicznie oraz aktywna społecznie i fizycznie. Walory przyrodnicze wsi, w szczególności związane z bogactwem lasów, terenów zielonych, z jednej strony zobowiązują do dbania o nie w maksymalnym stopniu, z drugiej jednak strony dają szeroką podstawę do wykorzystania ich w celu umożliwienia społeczeństwu uprawiania aktywnego wypoczynku oraz dbałości o zdrowie i kondycję fizyczną.

Rozwój rekreacji wymaga zapewnienia na obszarze wsi bezpieczeństwa, związanego np. z występowaniem zagrożenia powodziowego (Potok Różany i Młynówka), jak również złego stanu ciągów komunikacyjnych (zła jakość nawierzchni, występowanie szczególnie niebezpiecznych miejsc, brak chodników). Ważne jest zapewnienie infrastruktury technicznej oraz bazy obiektów i miejsc sprzyjających uprawianiu aktywnego wypoczynku i rekreacji, ale w szczególności działaniu organizacji wiejskich, organizowaniu spotkań i imprez mieszkańców.

Aktywne, wspólne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i rodziców pozwala budować trwałe więzi rodzinne. Realizacja wizji i priorytetowych zamierzeń wymaga jednakże przede wszystkim aktywności mieszkańców, integracji międzypokoleniowej, jak również umiejętności współdziałania mieszkańców, organizacji i instytucji dla osiągnięcia dobra wspólnego. Konieczne jest zatem utrzymanie systemu współpracy instytucji z organizacjami i mieszkańcami, wsparcia lokalnych inicjatyw i przedsięwzięć oraz kształtowania poczucia tożsamości.

Planowane zadania i przedsięwzięcia z zakresu odnowy wsi

Jakkolwiek odnowa i rozwój wsi powinna zakładać podejmowanie różnorodnych działań i inwestycji, na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęty został zakres działań mieszczący się w katalogu projektów dopuszczonych do dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Działanie „Odnowa i rozwój wsi”. W tym duchu przyjęty został również montaż finansowy, zakładający dofinansowanie projektu / projektów w ramach ww. Działania, pominięte zostały natomiast inne działania i programy, których zadaniem jest wsparcie obszarów wiejskich w innym zakresie.

W trakcie prac nad Lokalną Strategią Rozwoju (LSR) LGD „Dolina Soły” i przy okazji warsztatów poświęconych przygotowaniu planów odnowy miejscowości dla poszczególnych sołectw w gminie Brzeszcze, wytypowane zostały przedsięwzięcia, których zrealizowanie jest korzystne z punktu widzenia przyjętych priorytetów rozwoju - zarówno obszaru działania „Doliny Soły”, jak i poszczególnych sołectw w gminie Brzeszcze. Założeniem jest również zgodność tych wizji / priorytetów ze strategią rozwoju gminy.

Strategia LGD „Dolina Soły” zakłada wsparcie przedsięwzięć wspólnych dla całego obszaru działania LGD zgodnych z celami określonymi w ww. strategii. W ramach tych przedsięwzięć zakłada m.in. dofinansowanie w poszczególnych sołectwach gmin – partnerów obiektów związanych z kulturą i turystyką oraz sportowo – rekreacyjnych. Dodatkowo, priorytetowym zadaniem LGD jest budowa ścieżki rowerowej łączącej wspomniane gminy.

W trakcie warsztatów i po ich zakończeniu potwierdziły się w znacznym stopniu wskazane w ramach prac nad LSR kierunki rozwoju sołectw gminy Brzeszcze i zadania służące ich urzeczywistnieniu. Wdrożenie w życie wskazanej powyżej wizji rozwoju sołectwa Przecieszyn wymaga zrealizowania co najmniej następujących zadań z zakresu odnowy wsi:

Miejsce rankingowe projektu	Nazwa projektu	Instytucja realizująca projekt	Okres realizacji projektu	Koszt realizacji w zł (brutto)
1.	Folwark „Przecieszyn” - budowa funkcjonalnego zaplecza kulturalno – oświatowego w Przecieszynie (scena, zadaszenie, parkingi, sprzęt nagłaśniający plac zabaw, boisko do siatkówki sprzęt sportowy, stroje sportowe i regionalne dla dzieci)	Gmina Brzeszcze	2010 - 2015	Brak danych (b.d.)
2.	Wytyczenie, budowa i oznakowanie tras rowerowych	Gmina Brzeszcze	2010-2015	b.d.
3.	Wykonanie parkingu dla samochodów osobowych przy stadionie LKS Przecieszyn	Gmina Brzeszcze	2010-2015	b.d.
4.	Położenie masy asfaltowej na boiskach przy szkole	Gmina Brzeszcze	2010-2015	b.d.
5.	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Dolina Soły” oraz warsztatów poświęconych przygotowaniu planów odnowy miejscowości

System wdrażania i monitoringu

Początkiem systemu wdrażania i monitoringu Planu Odnowy Miejscowości Przecieszyn na lata 2009 – 2015 jest przyjęcie POM uchwałami zgromadzenia wiejskiego Przecieszyn oraz Rady Miejskiej w Brzeszczach.

Ocena efektywności POM będzie dokonywana corocznie przez zespół przedstawicieli Urzędu Gminy, Rady Miejskiej w Brzeszczach oraz Liderów lokalnej społeczności Przecieszyn. Wspomniany zespół będzie również odpowiedzialny za działania informacyjne i promocyjne POM. Co najmniej raz w roku będzie dokonywana aktualizacja POM w oparciu o nowe zadania zgłaszane przez Radę Miejską, Radę Sołecką, Burmistrza. Dokonane zmiany będą zatwierdzane przez Radę Miejską w Brzeszczach w konsultacji z Radą Sołecką.

Gmina Brzeszcze jako instytucja wdrażająca będzie odpowiedzialna za składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji grantodawczych, kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i z zapisami w POM, monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów, upowszechnianie informacji o współfinansowaniu realizowanych projektów przez UE.